

STADIN DAAMIT

Prostituutio 2010-luvun lopun Helsingissä

Emmi Miesvirta ja Taneli Rantala

9/2017

Tiivistelmä

Tekijä	Tutkinto/kurssi ja opinnäytetyö/nimike	
Emmi Miesvirta ja Taneli Rantala	Poliisi (AMK)	
Julkaisun nimi	Julkisuusaste	
Stadin daamit – Prostituutio 2010-luvun lopun Helsingissä	Julkinen	
Ohjaajat ja opintoaine/opetustiimi	Opinnäytetyön muoto	
Juha-Matti Huhta	Tutkimuksellinen opinnäytetyö	
Tiivistelmä		
<p>Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on muodostaa teemahaastattelun, kirjallisuuden ja valvontaiskuun osallistumisen perusteella kuva Helsingin prostituutiotilanteesta vuonna 2017. Opinnäyte käsittelee prostituutiota ilmiön tasolla poliisin näkökulmasta ja siitä on rajattu pois prostituutioon liittymätön ihmiskauppa, prostituution laillinen osa ja alaikäisten prostituutio. Helsingin nykytilaa taustoitetaan voimassa olevan lainsäädännön esittelyn ja prostituution historian avulla.</p> <p>Seksikaupan nykytilan esittely on tässä työssä jaoteltu kadulle, internetiin, ravintoloihin, thaihierontapaikkoihin, yksityisasuntoihin, turvapaikanhakijoihin ja parituksenalaiseen prostituutioon. Suurin osa prostituutiosta tapahtuu nykypäivänä suljettujen ovien takana yksityisasunnoissa ja varsinainen myynti ja ilmoitukset ovat siirtyneet sanomalehdistä internetiin. Katuprostituutio on ollut jo vuosia laskussa Helsingin alueella, kaduilla päivystää enää kourallinen seksityöläisiä.</p> <p>Helsingin poliisilaitoksen toiminta prostituution parissa on keskitetty vakavan rikollisuuden tutkintayksikölle. Työ on luonteeltaan pitkäkestoista ja paljastavaa tutkintaa. Varsinaisen esitutkinnan lisäksi poliisin tärkeimpiin tehtäviin prostituution osalta lukeutuu ilmiön laittoman osan valvonta. Järjestyspoliisin toimien lisäksi poliisi järjestää valvontaiskuja, tekee kansainvälistä yhteistyötä muiden maiden poliisien kanssa ja pitää tiiviisti yhteyttä omiin paikallisiin yhteistyökumppaneihinsa.</p>		
Sivumäärä	Tarkastuskuukausi ja vuosi	Opinnäytetyökoodi (OPS)
49	syyskuu 2017	Amk2015ONT
Avainsanat		
prostituutio, paritus, ihmiskauppa, seksuaalirikokset		

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	3
2 LAINSÄÄDÄNTÖ	5
2.1. Oikeudellisista määritelmistä	5
2.2. Paritus ja törkeä paritus	7
2.3. Ihmiskauppa	12
2.4. Parituksen suhde ihmiskauppaan	14
2.5. Seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttö	16
2.6. Järjestyslaki	17
2.7. Hallinnolliset keinot	18
3 PROSTITUUTION HISTORIAA	20
3.1. Suomi	21
3.2. Helsinki	23
4 PROSTITUUTIO HELSINGISSÄ	25
4.1. Kadut	26
4.2. Internet	27
4.3. Ravintolat	27
4.4. Thaihierontapaikat	28
4.5. Yksityisasunnot	28
4.6. Paritus käytännössä	29
4.7. Turvapaikanhakijat	31
5 POLIISIN TOIMINTA HELSINGISSÄ	32
5.1. Valvonta ja tiedonkeruu	33
5.2. Yhteistyökumppanit ja kansainvälinen yhteistyö	36
5.3. Järjestyspoliisi	37
5.4. Pakkokeinojen käyttö	37
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	39
6.1. Prostituution nykytila	39
6.2. Lainsäädäntö	40
6.3. Poliisin suhde prostituutioon ja toimintamallit	41
6.4. Mitä voisi tehdä toisin?	44
6.5. Kummisedän perintö	45
6.6. Työn onnistuminen ja tulosten luotettavuus	46

LÄHTEET	48
----------------------	-----------

1 JOHDANTO

Prostituutio on kuin juorulehdet. Se on ilmiö, joka piileskelee pinnan alla ja suljettujen ovien takana: kukaan ei julkisesti juurikaan kehuskele käyttävänsä seksipalveluita, mutta silti prostituutio on tuottavaa liiketoimintaa, joka työllistää ihmisiä. Seksikauppa tuottaa paljon rahaa, mutta myös paljon pahaa.

Vaikka seksin myyminen ja ostaminen on Suomessa laillista, prostituutio ei ole lainkaan ongelmatonta. Se tuo mukanaan paljon oheisrikollisuutta, kuten paritusta, ihmiskauppaa, huumekauppaa ja väkivaltaa. Prostituutio ja sen laittomat puolet työllistävät poliisia. Sen vuoksi halusimme selvittää, miten poliisi suhtautuu prostituutioon. Onko poliisilla olemassa strategioita, suunnitelmia tai tulostavoitteita prostituution aiheuttaman rikollisuuden torjumiseen? Miten ilmiön valvonta, rikosten paljastaminen, tutkiminen ja syyteharkintaan saattaminen käytännössä tapahtuu? Miten ja mihin poliisi puuttuu? Millaista poliisityö prostituoitujen kanssa on ja miten poliisi onnistuu keräämään ja hyödyntämään tietoa kentältä? Miten prostituoidut suhtautuvat poliisiin?

Tässä opinnäytteessä esitellään tärkein voimassa oleva kotimainen lainsäädäntö, taustoitetaan lyhyesti prostituution historiaa sekä maailmalla että Suomessa ja luodaan ajankohtainen kuva Helsingin prostituutiosta 2010-luvun lopulla. Ilmiön nykytilaa verrataan kevyesti menneeseen ja pohditaan myös ilmiön tulevaisuutta niin yhteiskunnallisena ilmiönä kuin poliisin työllistäjänäkin.

Työtä on rajattu huomattavasti työmäärän ja työn laajuuden pitämiseksi järkeväksi. Jouduimme jättämään monia hyvin mielenkiintoisia, prostituutioon osin olennaisestikin liittyviä asioita pois. Opinnäytteessä ei käsitellä laillista seksikauppaa, prostituutioon suoranaisesti liittymätöntä ihmiskauppaa tai alaikäisten prostituutiota. Maan- ja maailmanlaajuiseen prostituutioon viitataan vain prostituution historiaa käsittelevässä osassa, sillä halusimme taustoittaa ilmiön syntyä myös lukijalle, jotta nykyisen tilanteen ymmärtäminen olisi helpompaa. Ilmiön nykytilannetta työ tarkastelee vain Helsingin alueella, joskin sivumennen viitataan myös valtakunnalliseen tilanteeseen. Työ ei juurikaan käsittele seksipalveluiden ostajia, prostituoituja tai heidän taustojaan. Näkökulma työhön on poliisilähtöinen, joten pääasiassa se käsittelee prostituution laitonta osaa ja sen valvontaa Helsingin poliisilaitoksen toimialueella.

Prostituutiosta ja ihmiskaupasta on tehty useita tutkimuksia ja kirjoitettu kirjoja. Suurin osa kirjallisuudesta kuitenkin keskittyy kansainväliseen toimintaan sekä prostituution

sosiaalisiin vaikutuksiin, eikä käsittele ilmiötä niinkään poliisin näkökulmasta. Poliisiammattikorkeakoululla on tehty aiheesta muutama opinnäytetyö, mutta ne käsittelevät prostituutiota ja ihmiskauppaa yleisemmällä tasolla. Aiheesta kirjoitetut kirjat ja tehdyt tutkimukset ovat lähes poikkeuksetta vähintään kymmenen vuotta vanhoja, eikä ajantasaista tutkimusta juuri löydy. Vaikka prostituution perimmäiset toimitavat ja tarkoitus ovat pysyneet olennaisilta osin muuttumattomana, se on yhteiskunnan mukana muuttuva ilmiö, jonka todellisen tilanteen ymmärtämiseksi tarvitaan tietoa tältä vuosikymmeneltä. Tämän vuoksi suurin tämän opinnäytetyön lähteistä on teemahaastattelu, jossa haastateltiin Helsingin poliisilaitoksen vakavan rikollisuuden tutkintayksikön rikosylikonstaapeli Kenneth Erikssonia. Eriksson toimii järjestäytyneen rikollisuuden tutkintaryhmän johtajana.

Alusta lähtien oli selvää, että työmme on tutkimuksellinen opinnäytetyö, sillä halusimme tarkastella tietyn ilmiön nykytilaa. Kirjallisuuden lisäksi käytimme nykytilan kartoitukseen kahta empiiristä lähdettä, jotka tekevät työstä kvalitatiivisen tutkimuksen: teemahaastattelua ja osallistumista yhteen prostituution valvontaiskuun keväällä 2017. Erikssonin teemahaastattelu nauhoitettiin ja litteroitiin. Pääasiallisiksi lähteiksi muodostuivat kirjallisuus ja teemahaastattelu, toissijaiseksi valvontaisku sekä osin myös lehtiartikkelit ja aiemmin tehdyt opinnäytetyöt. Lainsäädäntöä käsittelevän osion pääasiallisina lähteinä toimivat lakien esityöt.

Aiheena prostituutio on sinänsä aina ajankohtainen. Se on ilmiö, joka on aina ollut läsnä ihmisten elämässä ja tulee todennäköisesti aina olemaan. Aiheen valinnan takana oli myös molempien tekijöiden kiinnostus hankalasti hahmotettavaa ja poliisin peruskoulutuksessa varsin vähälle painoarvolle jäävää ilmiötä kohtaan.

2 LAINSÄÄDÄNTÖ

Prostituutiosta puhuttaessa jokaisella varmasti on omat mielikuvansa ja käsityksensä. Yksinkertaisimmin määriteltynä prostituutio tarkoittaa seksikauppaa. Prostituoitu myy vartalooan tietyllä hinnalla tietyksi ajaksi käytettäväksi seksuaalista tekoa varten. Mitä vartalolla sitten tehdään, se on myyjän ja ostajan välinen tapauskohtainen sopimus.

Jos katsotaan prostituutiota enemmän sosiologisesta näkökulmasta, yksi keskeisimmistä kriteereistä termin määrittelyssä on kaupallisuus: toimintaa harjoitetaan rahaa tai muuta korvausta vastaan, joskin pelkkä seksuaalinen mielihyvä korvauksena ei täytä määritelmää prostituutiosta. Toinen määrittävä kriteeri prostituutiolle on kahden osapuolen välinen fyysinen seksuaaliakti, joka rajaa muun muassa striptease-esitykset, pornografisen materiaalin ja eroottiset puhelinpalvelut pois prostituution piiristä. Kolmantena määräävänä tekijänä voidaan pitää toiminnan ammattimaisuutta ja tietynlaista satunnaisuutta: asiakkaita on paljon ja asiakasvalinnassa maksukyky ja –halu ovat ratkaisevia tekijöitä. Myös emotionaalinen välinpitämättömyys ja kontaktien lyhytaikaisuus ovat prostituutiolle tyypillisiä piirteitä. (Kimpimäki 2009, 5-6.)

Kuten sosiologialle on tyypillistä, edellä mainitut määrittelyt eivät varsinaisesti ole vedenpitäviä joko tai –listoja tai rasti ruutuun –tyyppisiä tarkistuslistoja. Kaikki on enemmän tai vähemmän suhteellista ja joissain tapauksissa jotkut kriteerit saattavat täyttyä enemmän kuin toiset. Sen vuoksi prostituution yksityiskohtaisesti ja kontekstivapaasti määrittelemine onkin lähes mahdotonta (Kimpimäki 2009, 3).

2.1. Oikeudellisista määritelmistä

Oikeudellisesti määriteltäessä tilanne on hieman toisenlainen. Legaalisilla määritelmillä on kaikki merkitys siinä, miten lakia tulkitaan, sovelletaan ja pannaan täytäntöön. Nykymuotoisille, prostituutiota käsitteleville säädöksille luotiin pohja vuoden 1999 rikoslain uudistuksen yhteydessä ja vuonna 2004 lakia kiristettiin muun muassa parituksen osalta. Edellisen kerran prostituutiota käsittelevät säännökset muuttuivat rikoslain uudistuksen yhteydessä vuonna 2014. On huomionarvoista, että lainsäädännössä ei käytetä lainkaan termiä ”prostituutio” (Kimpimäki 2009, 9). Sen sijaan laki tuntee termit sukupuoliyhteys sekä siihen rinnastettava seksuaalinen teko, jotka korvausta vastaan suoritettuina täyttävät prostituution määritelmän.

Sukupuoliyhteys. Tarkennettuna sukupuoliyhteys määritelmänä tarkoittaa irrallisia suhteita, jotka eivät liity tavanomaiseen seurusteluun tai tutustumiseen. Prostituution määritelmässä mainittu sukupuoliyhteys tarkoittaa rikoslain 20. luvussa sukupuolielimestä tehtävää taikka sukupuolielimeen tai peräaukkoon kohdistuvaa seksuaalista tunkeutumista toisen kehoon tai toisen sukupuolielimen ottamista omaan kehoon. Sillä tarkoitetaan vaginaalista sekä anaalista sukupuoliyhteyttä huolimatta siitä, onko kyseessä samaa vai eri sukupuolta olevien välisestä sukupuoliyhteydestä. Tunkeutumisesta tekee seksuaalista se, että se tapahtuu sukupuolielintä käyttäen tai kohdistuu sukupuolielimeen. Myös esineellä tapahtuva seksuaalinen tunkeutuminen tarkoittaa laissa sukupuoliyhteyttä.

Seksuaalinen teko. Seksuaalinen teko on rikoslaissa määritelty tarkoittamaan sellaista tekoa, joka on seksuaalisesti olennainen, kun otetaan huomioon tekijä, teon kohteena oleva henkilö ja teko-olosuhteet. Seksuaalisen teon on oltava sellainen, jolla tekijä tavoittelee seksuaalista kiihotusta tai tyydytystä ja joka olennaisesti loukkaa toisen seksuaalista itsemääräämisoikeutta. Sillä ei ole merkitystä, kumpaan sukupuoleen teko kohdistuu tai mitä sukupuolista suuntautuneisuutta teko osoittaa. Seksuaalisena tekona myös pidetään sitä, jos tekijä laittaa uhrin tekemään jotain tai esimerkiksi esiintymään. Määritelmässä mainitaan erikseen myös striptease-tanssiin sisältyvän toisen kiihottamisen olevan seksuaalinen teko. Myös oikeuskäytäntö on ajan myötä muovannut lain tulkintaa: sukupuolielimiin kohdistettu eroottinen hieronta on tunnusmerkistön täyttävää toimintaa (Kimpimäki 2009, 9).

Seksuaalisen kiihotuksen tai tyydytyksen ei välttämättä tarvitse kohdistua tekijään itseensä. Kiihotuksella viitataan yhtä lailla tekijän kuin toisenkin kiihottamiseen tai sen tavoittelemiseen. Esimerkiksi sukupuolielinten hyväily on luokiteltu seksuaaliseksi teoksi, kun hyväilijä ei hyväilemällä tavoittele omaa kiihottumistaan. Hallituksen esityksessä mainitaan erikseen myös sukupuolisiveellisyyttä loukkaavissa kuvissa poseeraamisen olevan seksuaalinen teko.

Kiihotuksen tai tyydytyksen tavoittelu on lisätty lakiin sen osoittamiseksi, että seksuaalisella teolla on oltava merkitystä ihmisen sukupuolivietin kannalta, sillä seksuaalisuus on usein hyvin tilanne-, käsitys- ja kulttuurisidonnaista. Esitöissä todetaan suoraan, että jotkut teot voivat olla joissakin tilanteissa seksuaalisesti latautuneita ja toisissa olosuhteissa epäseksuaalisia. Hallituksen esityksessä 6/1997 on lähestytty asiaa esimerkin kautta: vanhempien lapseensa kohdistamat hellyydenosoitukset eivät ole seksuaalisesti virittyneitä, toisin kuin samanikäisten toisiinsa kohdistamat vastaavanlaiset koskettelut. Mainittu on myös se, että usein teon seksuaalisuus on sidoksissa vahvasti teko-olosuhteisiin: teko, joka

yksissä olosuhteissa tähtää seksuaaliseen tyydytykseen, saattaa toisissa olosuhteissa olla epäseksuaalinen. Sen lisäksi sukupuolille ominaiset muut teot – mitä ne sitten ikinä ovatkaan – on rajattu säädöksen määritelmästä pois.

2.2. Paritus ja törkeä paritus

Paritusta käsittelevä rikoslain 20 luvun 9 § (24.7.1998/563) on alkuperäisesti vuodelta 1998. Silloin lakiin kirjattiin pelkästään perusmuotoinen paritus, joka sisälsi tekemuotoina huoneen tai muun tilan järjestämisestä prostituutiota varten, hyväksikäytön ja viettelemisen. Eduskunnan lakivaliokunta totesi parituksen muuttuneen järjestäytyneemmäksi ja törkeämmäksi jo järjestyslakiesityksessään vuonna 2002 (Kimpimäki 2009, 161). Lakiä muutettiin vuonna 2004, sillä parituksen rangaistusasteikkoa ja nimikkeen mahdollistamia pakkokeinoja pidettiin riittämättöminä paritusrikollisuuden torjunnassa (HE 34/2004). Rangaistusasteikon leventämiseksi ja muun muassa televalvonnan mahdollistamiseksi parituspykälään lisättiin törkeä tekemuoto. Perusmuotoiseen paritukseen lisättiin erillisinä tekemuotoina yhteystietojen välittäminen, markkinointi ja majoittaminen, vaikka esimerkiksi puhelinoperaattorina toimimisesta oli jaettu jo aiemmin tuomioita hyväksikäyttösäännöksen perusteella (Kimpimäki 2009, 146). Viimeisimmän kerran rikoslakia muutettiin seksuaalirikosten osalta vuonna 2014, jolloin parituksen kohteen asemaa rikosprosessissa pyrittiin parantamaan. Esitettiin, että parituksen uhrille voitaisiin määrätä avustaja esitutkintaan riippumatta siitä, onko hänen asemansa asianomistaja vai ei ja onko hän esittänyt asiassa vaatimuksia.

Paritus on virallisen syytteen alainen rikos ja perusmuotoisen parituksen rangaistusasteikko on sakosta kolmeen vuoteen vankeutta, törkeän parituksen neljästä kuukaudesta kuuteen vuoteen vankeutta. Parituksen osalta teon moitittavuus kasvaa, mitä alistetumpi tai alistetummassa asemassa prostituoitu on suhteessa alistajaan. Valtaosassa Suomessa tapahtuvasta parituksesta on kyse taloudellisesta hyväksikäytöstä (Kimpimäki 2009, 157). Parituksesta säädetään rikoslaissa seuraavasti:

Joka hankkiakseen itselleen tai toiselle taloudellista hyötyä

1) järjestää huoneen tai muun tilan korvausta vastaan tapahtuvaa sukupuoliyhteyttä tai siihen rinnastettavaa seksuaalista tekoa varten tai kahdeksaatoista vuotta nuoremman lapsen tekemää, ilmeisellä tavalla sukupuolisiveellisyyttä loukkaavaa tekoa varten,

2) vakiintuneena osana liiketoimintaansa majoittaa sellaiseen tekoon ryhtyvää ja siten olennaisesti edistää tekoa,

3) yhteystietoja välittämällä tai muuten markkinoi jonkun sellaiseen tekoon ryhtymistä tietäen, että hänen toimintansa olennaisesti edistää teon toteutumista,

4) muuten käyttää hyväkseen jonkun ryhtymistä sellaiseen tekoon tai

5) viettelee jonkun sellaiseen tekoon,

on tuomittava parituksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

Rangaistavuus ja rikoshyöty. Parituksessa rangaistavuus syntyy aina taloudellisen hyödyn hankkimisesta itselle tai toiselle. Varsinainen rikoshyöty parituksessa syntyy useimmiten vuokrasta tai majoitusmaksusta, jonka parittaja perii huoneen tai tilan käyttämisestä. Maksun määräytymisessä on jonkin verran eroja, mutta yleisimmin tilan käytöstä peritään kiinteä vuorokausi- tai viikkopohjainen vuokra. Vaihtoehtoisesti tilan järjestäjä saattaa myös ottaa itselleen osan prostituutiosta saaduista tuloista. Thaihieronta paikoille sen sijaan on ollut tyypillistä, että hieronnasta saadut tulot menevät suoraan parittajalle ja työntekijöiden palkka koostuu muun muassa lisäpalveluina myytävistä seksuaalipalveluista ja tipeistä (Kimpimäki 2009, 139).

Rikoshyödyn menettämisseuraamuksen tulkinta on ollut parituksen osalta värikästä, sillä säännöksiä sen laskemisesta laissa ei ole. Lähtökohtaisesti rikoshyödyksi lasketaan rikoksella ansaittu nettohyöty, mutta juuri laskutavan ongelma tulee esiin huoneen tai tilan järjestämisen kohdalla: lasketaanko huoneen tai tilan ylläpitokustannukset pois rikoshyödystä? Menettämisseuraamusta koskeva hallituksen esitys toteaa, että rikoksen valmistelusta tai täytäntöönpanosta aiheutuneita kustannuksia ei vähennetä varsinaisesta menettämisseuraamuksesta. Koska epäonnistuneen rikoksen kustannukset jäävät rikosentekijän vahingoksi, olisi tarkoituksenmukaista, ettei rikosentekijä hyödy onnistuneesta rikoksesta saamalla rikokseensa liittyviä kuluja anteeksi menettämisseuraamusta määrättäessä. (Kimpimäki 2009, 139.)

Huoneen tai muun tilan järjestäminen. 2000-luvulla huoneen tai muun tilan järjestäminen oli parituksen yleisin muoto. Käytännössä se on tarkoittanut yksittäisten asuntojen, vuokra-asuntojen tai hotellihuoneiden järjestämistä prostituutiota varten. Varsinaista bordellin pitämistä säännös ei tarkoita, vaan yksittäisenkin huoneen tai tilan järjestäminen prostituutiokäyttöön riittää siihen, että säännös soveltuu. (Kimpimäki 2009, 130.)

Lain esitöissä todetaan, että sinänsä asunnon vuokraaminen, hotellihuoneen varaaminen tai muun majoituksen järjestäminen prostituoidulle ei ole rangaistavaa. Prostituoiduillakin on oikeus käyttää muun muassa hotellien tarjoamia majoituspalveluita, ja sen vuoksi kysymyksessä on oltava nimenomaan prostituution harjoittamista varten vuokrattu tai muutoin järjestetty huone tai muu tila. Esitöiden mukaan ongelmallisimpia ovat ne tapaukset, joissa huone tai tila vuokrataan normaalein ehdoin henkilölle, joka tiedetään prostituoiduksi. Tilan todellisen käytön varmistaminen saattaa olla hyvinkin hankalaa, ja siksi vuokranantajan tietoisuus tilan todellisesta käytöstä onkin noussut oikeuskäytännössä keskeisimmäksi kriteeriksi kyseessä olevan säännöksen osalta (Kimpimäki 2009, 137). Lain esitöissä mainitaan, että mikäli vuokranantaja on vuokrannut tilan normaalein ehdoin asuinkäyttöön, paritussäännös ei sovellu, vaikka vuokranantaja tietäisi vuokralaisen olevan prostituoitu.

Ongelmallista säännöksen soveltamisesta tekee sen toteennäyttäminen, että tila on nimenomaisesti prostituutiota varten järjestetty varsinkin niissä tapauksissa, joissa prostituoidut myös asuvat heidän käytössään olevissa huoneissa. Selkeimmillään säännöksen soveltaminen on nykyisten keikkatyöläisten kanssa, jotka tulevat Suomeen vain muutamaksi viikoksi töihin. Oikeuskäytännössä tilasta tai huoneesta peritty vuokra ei ole ollut kovin merkittävä arviointiperuste. Sen sijaan enemmän on kiinnitetty huomiota siihen, miten tila on kalustettu: tyypillisimmillään prostituutiota varten hankittu tila on kalusteiltaan niukka ja siellä on paljon prostituutioon liittyvää välineistöä. (Kimpimäki 2009, 134.)

Majoittaminen. Toisessa momentissa mainitulla majoituskiellolla tarkoitetaan sitä, että jokin majoitusliikkeen pitäjä majoittaa liikkeessään vakituisesti prostituoituja, mutta varsinainen seksityö tapahtuu muualla. Säännöksen tarkoituksena oli peittää huoneen tai tilan järjestämisen säännöksen jälkeensä jättämiä aukkoja. Jotta säännöksestä ei olisi tullut liian yleispätevää asunnonvuokraamiskieltoa prostituoiduille, sitä rajoitettiin sovellettavaksi vain sellaisissa tapauksissa, kun majoittaminen olennaisesti edistää prostituutiota. Kuten sanottua, myös prostituoiduilla on oikeus käyttää hotelli- ja muita majoituspalveluita niiden varsinaisessa käyttötarkoituksessa, eikä sitä oikeutta haluttu majoittamissäännöksellä rajoittaa. Myöskään asuntojen vuokraamista ei haluttu majoittamissäännöksellä rajoittaa, koska sen olisi katsottu vaikeuttavan kohtuuttomasti prostituoitujen normaalia asumista. (Kimpimäki 2009, 167).

Yhteystietojen välittäminen ja markkinointi. Yhteystietojen välittämisen ja muun markkinoinnin säännöksen tarkoituksena on kieltää toiminta, jossa toinen henkilö markkinoi

prostituoidun palveluita tai välittää yhteystietoja. Käytännössä säännös siis kriminalisoi operaattorina toimimisen ja tullakseen kysymykseen, säännös edellyttää aina tahallisuutta. Säännös ei koske prostituoituja itseään - he voivat kyllä välittää omia yhteystietojaan, sillä säännöstä perusteltiin lain esitöissä sillä, että kolmas henkilö hyötyy itse taloudellisesti prostituoidun markkinoimisesta. Markkinointi kriminalisoitiin siksi, että sen katsottiin olevan suorassa yhteydessä paritukseen. Oikeuskäytännössä tunnetuin markkinointisäännöksellä sovellettu paritustapaus lienee internetissä toimiva Sihteeriopisto, jonne paritukseen syyllistyneet henkilöt laittoivat prostituoitujen yhteystietoja ja pitivät niitä ajan tasalla. (Kimpimäki 2009, 164).

Hyväksikäyttö. Hallituksen esitys mainitsee, että pykälän neljännessä momentissa erikseen mainittu hyväksi käyttäminen on selkeä tunnusmerkki parituksesta. Esimerkkinä esitys mainitsee muun muassa tavanomaista korkeamman tai muuten poikkeuksellisesti perityn maksun huoneen tai muun tilan käytöstä olevan hyväksikäyttöä. Yhtä lailla hyväksikäyttöä on se, että parittaja perii korvauksen asiakkaiden välittämistä tai oikeudesta toimia tietyssä kaupunginosassa tai huoneistossa. Selkeimmillään kyseinen hyväksikäyttö on, kun parittaja perii asiakkaiden lukumäärään tai aikaan sidotun korvauksen.

Oikeuskäytännössä hyväksikäytösäännöksen perusteella on annettu tuomiota erilaisten palveluiden toimittamisesta prostituoiduille ja niistä rahastamisesta. Sellaisia tuomioita ovat saaneet esimerkiksi henkilöt, jotka ovat kuljettaneet prostituoituja asiakkaiden luokse ja keränneet kyydeistä maksuja tai ovat toimineet ovi- ja järjestysmiehinä prostituution harjoittamispaikoissa. (Kimpimäki 2009, 145-148).

Vietteleminen. Parituspykälän ehkä mielenkiintoisin sanamuoto esiintyy viidennessä momentissa: "*viettelee* jonkun sellaiseen tekoon". Lain esitöiden mukaan viettelyllä tarkoitetaan toisen houkuttelemista tai voimakasta taivuttamista prostituutioon. Olennainen ero pakottamiseen syntyy siitä, että tekijä pyrkii vaikuttamaan toisen päätöksentekoon, mutta ei uhkaile, pakota tai käytä esimerkiksi väkivaltaa suostuttelukeinona. Tullakseen kysymykseen, vietteleminen edellyttää selkeää pyrkimystä saada toinen ryhtymään prostituoiduksi. Esitöiden mukaan viettelijä voi tarjota uhrilleen esimerkiksi taloudellisia etuja tai lupautua huolehtimaan muun muassa tilan järjestämisestä tai muista käytännön asioista. Yhtä lailla viettelemiseksi rinnastetaan muun muassa vetoaminen siihen, että sukupuolisuhteeseen ryhtyminen olisi edullista jonkin yhteisen edun – esimerkiksi alennuksen tai kauppasopimuksen – saavuttamiseksi. Esitöissä mielipiteiden ilmaiseminen prostituutiosta tai prostituoiduista on rajattu viettelemisen ulkopuolelle ja painotetaan sitä,

että tilanteeseen ja asianomaisten väliseen suhteeseen on kiinnitettävä kokonaisuusarviossa huomiota.

Viettely tekemuotona on parituksen harvinaisin tekemuoto, vaikka silläkin perusteella Suomessa on annettu tuomioita. Osasy syy tekemuodon harvinaisuuteen lienee prostituoitujen ulkomaalaisuudessa ja siinä, että viettely ja painostus tapahtuvat useimmiten jo lähtömaassa ja Suomeen tullaan pelkästään töihin. Näytön saamisen kannalta esimerkiksi huoneen tai tilan järjestäminen ovat otollisempia näytön hankkimiskeinoja kuin ulkomailla tapahtunut painostus. (Kimpimäki 2009, 153)

Törkeä tekemuoto. Hallituksen esityksen 103/2014 mukaan paritus muuttuu perusmuotoisesta törkeäksi, kun tavoitellaan taloudellisen hyödyn sijasta *huomattavaa* taloudellista hyötyä, rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti, se kohdistuu alle 18-vuotiaaseen lapseen tai parituksella aiheutetaan tahallisesti tai törkeällä huolimattomuudella toiselle vaikea ruumiinvamma, vakava sairaus, hengenvaarallinen tila tai edellä mainittuihin rinnastettavaa erityisen tuntuva kärsimystä. Sen lisäksi teon tulee olla kokonaisuutena arvostellen törkeä. Rangaistusasteikko törkeälle paritukselle on neljästä kuukaudesta kuuteen vuoteen vankeutta. Yritys on rangaistava.

Teko on törkeää paritusta, mutta ei vielä ihmiskauppaa, mikäli tekijä ei käytä hyväkseen toisen riippuvaista asemaa tai turvatonta tilaa, erehdytä tai osta tai myy uhria tai pakota uhria prostituutioon uhkailemalla, käyttämällä väkivaltaa tai olemalla kavala. Säädöksellä törkeästä parituksesta on haettu kovempaa rangaistusta, kun tekijä ja uhri ovat tasavertaisemmassa asemassa kuin ihmiskaupassa. Jos kyseeseen tulee edellä mainitut elementit, rikosnimike muuttuu törkeästä parituksesta ihmiskaupaksi.

Parituksen kohteen rooli. Parituksesta ja törkeästä parituksesta erikoisen rikosnimikkeen tekee Suomessa se, että rikoksella ei yleensä ole asianomistajaa, vaan kyseessä on uhrin rikos. Sen sijaan esimerkiksi Ruotsissa nykyään parituksen kohteena ollut henkilö on lähtökohtaisesti asianomistaja (Kimpimäki 2009, 184). Paritetun henkilön rikosprosessuaalinen asema on lähtökohtaisesti todistaja, mutta joissain tapauksissa paritus on tehty sellaisella tekotavalla, että parituksen uhrille muodostuu asianomistajan asema. Useimmiten se vaatii kuitenkin parituksen lisäksi jonkin oheisrikoksen, jossa uhrilla on jo valmiiksi asianomistajan asema. Joskus myös parituksen tai törkeän parituksen seurauksena on aiheutunut paritetulle sellaista vahinkoa, että hänellä on oikeus hakea siitä korvauksia. Hallituksen esityksen 167/2003 mukaan joissakin yksittäistapauksissa paritus tai törkeä

paritus saattaa sisältää niin olennaisen seksuaalisen itsemääräämisoikeuden loukkauksen, että se oikeuttaa korvaukseen kärsimyksistä vahingonkorvauslain perusteella. Hallituksen esityksen mukaan myös kansallinen ihmiskaupparaportoiija on ottanut asiaan kantaa ja suositellut vuoden 2010 kertomuksessaan, että parituksen tai törkeän parituksen uhrille tulisi myöntää asianomistajan asema paritustapauksissa. (Eriksson 2017.)

Todistajan ja asianomistajan roolit eroavat merkittävästi toisistaan. Tavallisesti asianomistajaksi rikosasioissa määritellään se, jolle rikoksella on aiheutettu vahinkoa ja jolla on rangaistusvaatimuksen ohella oikeus vaatia rikosentekijän velvoittamista vahingonkorvauksiin. Vahingonkorvaukset käsittävät henkilövahingon, esinevahingon, taloudellisen vahingon ja henkisen kärsimyksen. Asianomistaja on oikeutettu korvauksiin rikosvahinkolakiin perustuen. Sen lisäksi asianomistaja on myös oikeutettu avustajaan sekä esitutkinnassa että myöhemmin oikeudenkäynnissä. Mikäli asianomistaja ei kykene itse kustantamaan itselleen avustajaa, oikeusapulain perusteella asianomistaja saa oikeusapua joko osittain tai kokonaan maksuttomasti. Todistajaa sen sijaan kuullaan asian kannalta merkityksellisten seikkojen selvittämiseksi – todistaja kuittaa korvauksia vain oikeuteen saapumisesta aiheutuneista kuluista, eikä oikeutta avustajaan, rangaistusvaatimukseen tai vahingonkorvauksiin ole.

2.3. Ihmiskauppa

Ennen vuotta 2004 rikoslaissa ei ollut minkäänlaisia säädöksiä ihmiskaupasta sen omalla nimellä. Sen sijaan ihmiskauppaa sisältävissä tapauksissa sovellettiin useimmiten vapaudenriistoa, törkeää vapaudenriistoa ja ihmisryöstöä koskevia säädöksiä. Vapaudenriistolla tarkoitettiin liikkumisvapauden riistämistä tai ympäristöstä eristämistä ja törkeäksi teko muuttui jatkuessaan yli kolme vuorokautta tai mikäli riistetylle aiheutettiin vakava hengen ja terveyden vaara, häntä uhattiin väkivallalla tai häntä kohtaan oltiin julmia. Säädos ihmisryöstöstä sen sijaan oli sanamuodoiltaan jokseenkin lähellä nykyistä ihmiskauppasäädöstä: ihmisryöstön tunnusmerkkejä ovat toisen ottaminen valtaansa tai ihmisarvoa loukkaaviin olosuhteisiin, orjuuteen tai pakkotyöhön saattaminen. Ihmiskauppatapauksissa sovellettiin myös säädöstä laittoman maahantulon järjestämisestä, jonka tunnusmerkistö kriminalisoi toisen salakuljettamisen rajan yli Suomeen (HE 34/2004).

Erillisellä säädöksellä ihmiskaupasta haluttiin täyttää aiemmin sovellettujen lainkohtien ihmiskauppatapauksiin jättämiä aukkoja: paritussäännökset sopivat vain osaan ihmiskaupasta ja esimerkiksi laittoman maahantulon järjestämisen tarkoituksena oli pelkästään turvata valtion oikeus valvoa maahantuloa. Arvioitiin, ettei lainsäädäntö tavoita

ihmiskaupan osalta sitä tasoa, jota kansainväliset sopimukset Suomelta edellyttivät (HE 34/2004).

Ihmiskauppasäännös perustuu suurelta osin Palermon yleissopimuksen ihmiskauppaa koskevaan lisäpöytäkirjaan ja Euroopan unionin neuvoston puitepäätökseen ihmiskaupan torjunnasta. Säännös on jaettu teossa käytettyihin keinoihin, tekotapoihin ja teon tarkoitukseen. Ihmiskauppa on virallisen syytteen alainen rikos ja sen rangaistusasteikko on neljästä kuukaudesta kuuteen vuoteen vankeutta. Törkeän ihmiskaupan rangaistusasteikko on kahdesta vuodesta kymmeneen vuoteen vankeutta. Rikoslain 25 luvun 3 § (9.7.2004/650) käsittelee ihmiskauppaa:

Joka

- 1) käyttämällä hyväksi toisen riippuvaista asemaa tai turvatonta tilaa taikka toista painostamalla,*
- 2) erehdyttämällä toista tai tämän erehdyttä hyväksi käyttämällä,*
- 3) maksamalla korvauksen toista määräysvallassaan pitävälle henkilölle tai*
- 4) ottamalla vastaan sellaisen korvauksen*

ottaa toisen määräysvaltaansa, värvää toisen taikka luovuttaa, kuljettaa, vastaanottaa tai majoittaa toisen hänen saattamisekseen 20 luvun 9 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun tai siihen rinnastettavan seksuaalisen hyväksikäytön kohteeksi, pakkotyöhön tai muihin ihmisarvoa loukkaaviin olosuhteisiin taikka elimien tai kudoksien poistamiseksi, on tuomittava ihmiskaupasta vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

Ihmiskaupasta tuomitaan myös se, joka ottaa määräysvaltaansa kahdeksaatoista vuotta nuoremman henkilön taikka värvää, luovuttaa, kuljettaa, vastaanottaa tai majoittaa tämän 1 momentissa mainitussa tarkoituksessa, vaikka mitään 1 momentin 1–4 kohdassa tarkoitettua keinoa ei olisi käytetty.

Yritys on rangaistava.

Ensimmäisessä momentissa esiintyvät neljä numeroitua kohtaa määrittävät ihmiskaupassa käytetyt kriminalisoidut keinot: toisen riippuvaisen aseman tai turvattoman tilan hyväksi käyttäminen, erehdyttäminen tai erehdyksen hyväksi käyttäminen, korvauksen maksaminen

toista määräysvallassaan pitävälle henkilölle tai sellaisen korvauksen vastaanottaminen. Toisessa momentissa esitellään tekotavat, jotka on johdettu suoraan Palermon yleissopimuksen lisäpöytäkirjasta ja EU:n ihmiskauppaa koskevasta puitepäätyöksestä: toisen ottaminen määräysvaltaansa, värvääminen, luovuttaminen, kuljettaminen, vastaanottaminen ja majoittaminen. Kolmannessa momentissa esitellään teon tarkoitus: tekotavan seurauksena ihmiskaupan uhri joutuu joko seksuaalisen hyväksikäytön kohteeksi, pakkotyöhön, muihin ihmisarvoa loukkaaviin olosuhteisiin tai häneltä poistetaan elimiä tai kudoksia osana ihmiskauppaa.

Tullakseen sovelletuksi, kaikkien kolmen eri osa-alueen on täytyttävä: jos henkilö on esimerkiksi kuljetettu prostituutiota varten toiseen maahan, mutta ilman säännöksessä mainittuja keinoja, kyse ei ole ihmiskaupasta (HE 34/2004). Teon tarkoituksen osalta tunnusmerkistö täyttyy, vaikka uhri ei olisi vielä joutunut tosiasiallisesti esimerkiksi seksuaalisen hyväksikäytön kohteeksi tai pakkotyöhön. On katsottu riittäväksi, että tekijällä on tarkoituksenaan saattaa uhri vastaaviin oloihin (HE 34/2004). Teko rangaistaan vain tahallisena ja tahallisuuden on ulotuttava kaikkiin eri osa-alueisiin (HE 34/2004).

Ihmiskauppa muuttuu tekomuodoltaan törkeäksi, kun rikosta voidaan pitää kokonaisuutena arvostellen törkeänä. Teon törkeyttä alleviivaavat väkivalta, uhkaus ja kavaluus sekä tahallisesti tai törkeällä huolimattomuudella aiheutettu vaikea ruumiinvamma, vakava sairaus, hengenvaarallinen tila tai edellä mainittuihin rinnastettava erityisen tuntuva kärsimys. Yhtä lailla teko muuttuu törkeäksi, mikäli rikos kohdistuu alle 18-vuotiaaseen lapseen tai henkilöön, jonka kyky puolustaa itseään on olennaisesti heikentynyt. Puolustuskyvyttömän henkilön törkeään tekomuotoon lisäsi vasta lakivaliokunta, joka viittasi puolustuskyvyttömällä henkilöllä ”ainakin” sellaiseen henkilöön, joka ei kansallisen lainsäädännön mukaan ole sukupuolisesti täysi-ikäinen (HE 103/2014). Myös ihmiskauppa osana järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaa muuttaa tekomuodon törkeäksi. Erikseen törkeästä ihmiskaupasta tuomitaan myös se, joka alistaa toisen orjuuteen, pitää orjuudessa, kuljettaa tai käy kauppaa orjilla.

2.4. Parituksen suhde ihmiskauppaan

Prostituution osalta kaksi tärkeintä ja käytetyintä rikosnimikettä ovat paritus ja ihmiskauppa, myös törkeine tekemuotoineen. Molemmilla rikosnimikkeillä on omat erityispiirteensä, vaikka välillä niitä voi olla hankalaa erottaa toisistaan (Kimpimäki 2009, 227). Suurin

yhdistävä tekijä nimikkeille on kuitenkin se, että molemmat ovat tuottavaa liiketoimintaa – ihmisillä.

Säädöksissä parituksesta ja törkeästä parituksesta keskitytään enimmäkseen käytännön järjestelyihin ja taloudellisen hyötymisen estämiseen: säännös kriminalisoi muun muassa huoneen tai muun tilan järjestämisen, majoittamisen osana vakiintunutta liiketoimintaa ja toiminnan markkinoimisen. Säännös kieltää myös hyväksikäytön, jolla tarkoitetaan kuitenkin lähinnä taloudellista hyväksikäyttöä. Paritus rikosnimikkeenä soveltuukin parhaiten sellaisiin tapauksiin, joissa tekijä rahaa vastaan ”auttaa” prostituoitua toimimalla operaattorina, ”työhuoneen” järjestäjänä tai markkinoijana. Jos esimerkiksi muutoin tyylipuhtaassa paritusrikoksessa uhataan väkivallalla tai käytetään väkivaltaa, rikosnimike muuttuu ihmiskaupaksi (Eriksson 2017). Samoin nykypäivänä parituksesta ja törkeästä parituksesta on kyse lähinnä silloin, kun taloudellinen hyöty on ollut merkittävä (Eriksson 2017). Oikeuskäytännössä on todettu, että parituksessa uhrin ja tekijän välinen suhde on tasavertaisempi kuin ihmiskaupassa (Kimpimäki 2009, 229). Ihmiskaupassa uhri on sen sijaan selkeästi enemmän keskiössä – kyse on uhrin erehdyttämisestä ja henkilön heikon, avuttoman tai riippuvaisen aseman hyväksikäytöstä ja ihmisarvoa loukkaaviin olosuhteisiin saattamisesta. Yksi keskeisistä himmeää rajaa parituksen ja ihmiskaupan välille piirtävistä asioista onkin se, onko uhrilla ollut todellisuudessa mitään muuta hyväksyttävää vaihtoehtoa kuin alistua ihmiskaupiaan toiminnan kohteeksi. Jos ei, kyse on ihmiskaupasta.

Hyvin riisutusti ja yksinkertaistetusti sanottuna paritus keskittyy enemmän prostituutioon liittyvän, kolmannen osapuolen harjoittaman liiketoiminnan kriminalisoimiseen, kun taas ihmiskaupassa kyse on uhrista ja siitä, kuinka hän on kärsinyt. Siinä mielessä on teorian tasolla ymmärrettävää, että ihmiskaupassa uhri on oikeudelliselta rooliltaan asianomistaja ja parituksessa vain todistaja. Elämä ei kuitenkaan ole mustavalkoista ja käytännössä parituksen uhrin asema todistajana on kuitenkin hyvin hankala. Mikäli ihmiset eivät ilmesty oikeuskäsittelyyn, juttuja ei käytännössä ole (Eriksson 2017). Matkakulut korvataan tietysti valtion varoista, mutta parituksen uhria ei välttämättä ole helppoa saada oikeuteen vain todistajana. Hänellä kun ei ole mitään oikeutta vaatia itselleen korvauksia, saati mahdollisuutta maksuttomaan oikeusavustajaan. On erikoista, että oikeuden eteen saatu parittaja on nimenomaisesti vienyt uhrilta rahat, mutta uhri ei voi vaatia niitä oikeudessa itselleen takaisin. Ihmiskaupan uhrin tilanne on eri – prosessuaalinen asema asianomistajana takaa ilmaisen oikeusavustajan ja mahdollisuuden hakea korvauksia.

Pykälät sinänsä ovat selkeitä, mutta paritus- ja ihmiskauppatapauksiin liittyy usein niin paljon erilaisia sosiaalisia ja taloudellisia syitä, ihmisten välisiä suhteita, tekoja ja teko-olosuhteita, että täysin selkeitä rajanvetoja on hyvin vaikeaa tehdä. Paljon riippuu myös tapauksen asianosaisista: muun muassa henkilön riippuvainen, turvaton, heikko tai avuton asema on hyvin pitkälti riippuvainen myös henkilökohtaisista ominaisuuksista, kyvyistä ja ymmärryksestä. Sen vuoksi oikeuteen asti edenneet tapaukset on ratkaistu pääosin tapauskohtaisesti (Kimpimäki 2009, 232). Myös muun muassa Ruotsissa ja Saksassa parituksen ja ihmiskaupan välisen rajanvedon ongelmia on pohdittu paljon. Keskeiseksi asiaksi niin Suomessa kuin ulkomaillakin on noussut se, onko toiminnassa ollut kyse teon kohteena olleen henkilön heikon, avuttoman tai riippuvaisen aseman hyväksikäyttämisestä.

2.5. Seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttö

Rikoslain seksuaalirikoksia käsittelevän 8 luvun 8 § (10.4.2015/384) kieltää seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäytön. Käytännössä se tarkoittaa sitä, että seksin ostaminen parituksen tai ihmiskaupan uhrilta on kiellettyä ja siitä seuraa sakko tai korkeintaan kuusi kuukautta vankeutta.

Pykälä on ollut olemassa vuodesta 2006. Alun perin hallituksen esityksessä esitettiin seksuaalipalveluiden ostamisen kriminalisoimista kokonaisuudessaan, mutta ajatus kaatui lakivaliokuntaan, joka ehdotti seksuaalipalveluiden ostamisen kieltämistä ihmiskaupan ja parituksen uhreilta. Uuden tunnusmerkistön tarkoituksena oli suojata juuri ihmiskaupan ja parituksen uhreja. Lakivaliokunta toi myös erikseen esille, että ihmisen välineellinen käyttö kauppatavarana on ihmisarvoa selvästi loukkaavaa toimintaa. Lakivaliokunta myös ennusti, että uuden säädöksen tunnusmerkistön täyttävät teot paljastuvat etenkin paritusrikosten tutkinnassa ja sen vuoksi huomautti, että poliisilla tulisi olla riittävästi resursseja paritusrikollisuuden tutkintaan. (LaVM 10/2006).

Alkuperäinen säädös kirjattiin siten, että pykälässä oli kyse olosuhdetahallisuudesta. Käytännössä se tarkoitti sitä, että tuottamuksellisena teko ei täyttänyt vaadittuja tunnusmerkkejä. Syyllistyäkseen rikokseen, ostajan piti olla tietoinen siitä, että hän ostaa seksipalveluita parituksen tai ihmiskaupan uhrilta. Lakivaliokunnan mietinnössä mainitaan parituksen tyypillisimpinä tunnusmerkkeinä muun muassa se, että henkilö ilmoittaa valmiudestaan maksulliseen seksuaalisuhteeseen tietoverkossa sellaisella tavalla, joka osoittaa ilmoituksen olevan osa järjestäytyneesti suunniteltua laajempaa kokonaisuutta. Laajempi, järjestäytyneesti suunniteltu kokonaisuus tarkoitti mietinnön mukaan esimerkiksi sellaista sivustoa, jolla on useampia eri henkilöiden samankaltaisia ilmoituksia. Ihmiskaupan

tunnusmerkeistä lakivaliokunta mainitsi muun muassa kohdehenkilön liikkumisvapauden rajoittamisen sekä sen, että kohdehenkilö ei ole psyykkisesti täysin toimintakykyinen. Mietintö asettaa myös yrityksen rangaistavaksi, sillä rikoksen kohteena oleva on jo valmiiksi vakavan rikoksen uhri. (LaVM 10/2006).

Vuonna 2015 lakia kiristettiin siten, että teko muuttui rangaistavaksi myös tuottamuksellisesti tehtynä (HE 229/2014). Käytännössä se tarkoittaa sitä, että mikäli olosuhteet huomioon ottaen tekijän olisi pitänyt ymmärtää kohdehenkilön olevan parituksen tai ihmiskaupan uhri, hän syyllistyy rikokseen ostaessaan seksiä edellä mainittujen rikosten uhrielta. Muutos ainakin jossain määrin vierittää vastuuta seksinostajalle, sillä kuten sanottu, uusittu säädös olettaa, että seksin ostaja tarkastaisi itse etukäteen, onko seksikauppias parituksen tai ihmiskaupan uhri vai ei.

Säädöstä muutettiin, sillä sitä edeltänyt säädös koettiin hankalaksi käytännössä. Varsinkin rajan vetäminen siihen, millaisessa tilanteessa seksinostajan voitiin olettaa havaitsevan prostituoidun olevan parituksen tai ihmiskaupan uhri, oli huomattavan vaikeaa. Muutoksen tavoitteena oli antaa parempi rikosoikeudellinen suoja ihmiskaupan ja parituksen uhreille. (HE 229/2014).

Käytännön tasolla rikoslain muutos ei juurikaan ole näkynyt poliisin toiminnassa. Asiakkaat sinänsä ovat rehellisiä, mutta poliisilla ei ole resurssiensa tähden aikaa tai mahdollisuuksia olla juurikaan tekemissä heidän kanssaan. (Eriksson 2017.) Asiakkaista saisi kyllä kelpo sakkorysän: jo lakivaliokunnan mietintö osoittaa lähes suoraan sormella niitä internetin sivustoja, joilla prostituoidut myyvät itseään.

2.6. Järjestyslaki

Vuonna 2003 säädetty järjestyslaki kumosi kaupunkien omat järjestyssäännöt ja toi mukanaan yhtenäisen, lakiin perustuvan linjan. Se oli toivottua, sillä yksi uuden lain tarkoituksista oli poistaa ongelmia, jotka olivat aiheutuneet kaupunkien keskenään erilaisista järjestyssäännöistä ja niiden tulkittamisen eroista. Myös järjestyssääntöjen muotoilu tuotti ongelmia: osaltaan ne olivat avoimia ja tulkinnanvaraisia eivätkä aina täyttäneet laillisuusperiaatteen vaatimuksia (Kimpimäki 2009, 92).

Järjestyslailla pyrittiin edistämään yleistä järjestystä ja turvallisuutta yleisillä paikoilla. Lain hengeksi voitaneen esitöiden perusteella määritellä normaaliarvoisen keskivertokansalaisen katurauhan turvaaminen (Kimpimäki 2009, 92). Vakavimmat ja vaarallisemmat teot jäivät rikoslakiin, kun järjestyslain alle siirrettiin pääosin lievempiä yleistä järjestystä ja

turvallisuutta loukkaavia tekoja. Esimerkiksi metelöinti, julkijuopottelu ja virtsaaminen siirtyivät järjestyslakiin.

1990-luvulla näkyvä, kaduilla ja muilla yleisillä paikoilla tapahtuva prostituutio lisääntyi ja se aiheutti omat lieveilmiönsä: prostituoitujen valloittamilla katuosuuksilla häiritsevä liikenne lisääntyi ja kaduilla myös muilta kuin seksipalveluita tarjoavilta naisilta ryhdyttiin kyselemään avoimesti palveluita sekä hintatasoja. Asia herätti myös moraalista närkästystä, joten järjestyslakiin lisättiin säännös, jolla kiellettiin seksuaalipalveluiden ostaminen ja maksullinen tarjoaminen yleisellä paikalla. Lain esitöiden mukaan seksuaalipalveluiden osto- ja myyntikielto olisi alun perin koskenut vain tilanteita, joissa se aiheutti yleistä häiriötä. Yleisellä häiriöllä tarkoitettiin muun muassa tilanteita, joissa kadulla tapahtuva seksikauppa keskittyy asuinalueelle ja se on jatkuvaa, mutta lakia valmistellut hallintovaliokunta oli sitä mieltä, että seksuaalipalveluiden osto ja myynti on itsessään jo häiriötä aiheuttavaa toimintaa ja eduskunta hyväksyi hallintovaliokunnan kannan asiaan. Lain esitöiden mukaan järjestysrikkomuksen tunnusmerkistön täyttävää toimintaa on jo myynti- tai ostotarjouksen tekeminen. Sillä ei ole lain kannalta merkitystä, johtaako tai johtaisiko tehty tarjous varsinaisesti sukupuoliyhteyteen tai seksuaaliseen tekoon, sillä jo tarjouksen tekemisestä haluttiin tehdä rangaistavaa. (Kimpimäki 2009, 92.)

Järjestyslain 2 luvun 7 § käsittelee prostituutiota, ja pykälä, huvittavaa kyllä, on otsikolla ”Muu häiriötä aiheuttava toiminta”, vaikka se kieltää myös hiljaisen ja kohteliaan seksin ostamisen kadulla. Varsinainen säännös mainitaan ensimmäisessä momentissa, joka kertoo seksuaalipalveluiden ostamisen ja myymisen olevan kiellettyä yleisellä paikalla. Momentissa mainitaan erikseen, että seksuaalipalvelulla tarkoitetaan jo aiemmin käsiteltyä sukupuoliyhteyttä sekä siihen rinnastettavaa seksuaalista tekoa. Erikseen mainitaan myös, että seksuaalipalveluiden ostaminen nuorelta ja seksuaalikaupan kohteena olevan hyväksikäyttö rangaistaan rikoslain mukaan, vaikka se tapahtuisikin julkisella paikalla.

Varsinainen rangaistussäännös on kirjattu lakiin rikesakkorikkomuksista. Lain neljästoista pykälä käsittelee järjestysrikkomuksia, ja sen viidennessä momentissa mainitaan rikesakon määräksi seksuaalipalveluiden ostamisesta tai myymisestä 100 euroa.

2.7. Hallinnolliset keinot

Ulkomaalaislain 9. luvun 148 §:n mukainen käännyttäminen on myös keino prostituution hallitsemiseksi. Vuodesta 1999 lähtien perusteltu epäily seksuaalipalveluiden myymisestä on mahdollistanut ulkomaalaisen käännyttämisen kotimaahansa.

Käännyttämismahdollisuuden lisäämistä lakiin perusteltiin prostituution aiheuttamilla häiriöillä ja yleisen mielipiteen todettiin olevan vahvasti prostituutiota vastaan. Perusteluissa mainittiin myös, että prostituutio tuo mukanaan parituksen lisäksi myös muuta rikollisuutta. (Kimpimäki 2009, 246). Perusteltu syy epäillä tarkoittaa vahvempaa epäilystä kuin vain ulkonäön perusteella tehty arvio. Käytännössä käännytyspäätöstä varten on tiedettävä, että henkilö on esimerkiksi aiemmin myynyt seksuaalipalveluita Suomessa. Ulkomaalaislain mukainen seksuaalipalveluiden myymisestä johtuva käännyttäminen koskee vain prostituoitua itseään. Parittajat ja ihmiskauppiat voidaan käännyttää tai karkottaa muilla perusteilla. (Kimpimäki 2009, 247).

Vaikka säädös käännyttämisestä onkin hieman vaikeasti tulkittava, se on silti osoittautunut tehokkaaksi työkaluksi ulkomaalaisten harjoittaman näkyvän prostituution hillitsemisessä. Sen sijaan prostituoitun tilanteeseen käännyttäminen harvoin vaikuttaa positiivisesti, koska hän joutuu takaisin lähtömaahansa, jossa olosuhteet voivat olla huomattavasti Suomea huonommat. (Kimpimäki 2009, 249). Suomea sitovan palautuskiellon vuoksi ketään ei kuitenkaan palauteta sellaiseen maahan, jossa palautettava voisi joutua kuolemanrangaistuksen, kidutuksen, vainon tai muun ihmisarvoa loukkaavan kohtelun uhriksi. Myös vuodesta 2006 Suomi on myöntänyt ihmiskaupan uhreille tilapäisiä oleskelulupia (Kimpimäki 2009, 250).

Nykyään poliisi ei Helsingissä juurikaan ryhdy toimenpiteisiin käännyttämistä varten esimerkiksi prostituutioon käytettyjä asuntoja sulkiessaan. On viisaampaa tietää, mitä kaupungissa tapahtuu ja tiedon avulla puuttua siihen, mihin on puututtava. Yksittäisten prostituoitujen käännyttäminen on sinänsä turhaa, sillä prostituoitut tulevat jatkossakin löytämään tiensä Suomeen. (Eriksson 2017.)

3 PROSTITUUTION HISTORIAA

Prostituutio määritellään usein maailman vanhimmaksi ammatiksi. Sitä se todellisuudessa ei todennäköisesti ole, mutta pitkä ja pysyvä historia sillä ihmiskunnassa on. Prostituutio on pystynyt sopeutumaan erilaisiin taloudellisiin, sosiaalisiin ja poliittisiin olosuhteisiin ja järjestelmiin, joita ihminen on luonut (Kimpimäki 2009, 1).

Prostituutio heijastaa aina oman aikansa yhteiskuntarakennetta, mutta sen historiaa ei ole dokumentoitu hyvin. (Enqvist ym. 2004-2005, 9.) Juuret ylettyvät kuitenkin yhtä kauas kuin ihmiskunnan historia. Muinaisessa Babyloniassa syntyi neitsyyden uhrauksen myötä tempeliprostituutiota, joka levisi länsi-aasialaisten kansojen keskuuteen ja sieltä antiikin Kreikkaan ja Roomaan. Prostituution tiedetään olleen yleistä ja yleisesti hyväksyttyä muinaisessa Lähi-idässä. On väitetty, että prostituutio levisi eri puolille maailmaa eurooppalaisten matkailijoiden, siirtomaavälittäjien ja sotilaiden mukana, kun perinteiset moraalikäsitkset murenivat Euroopassa. (Gregersen 1993, 179-180.)

Läntisessä maailmassa prostituutiota on ollut suuressa mittakaavassa antiikin ajoista asti ja sen seurauksena on tehty monia yrityksiä prostituution hillitsemiseksi. (Gregersen 1993, 188.) Antiikin Kreikassa ja Roomassa prostituoidut erotettiin omiksi yhteiskuntaluokikseen säätämällä lakeja ja määräyksiä, joilla heidän asumistaan, pukeutumistaan, ulkoista esiintymistään ja oikeuksiaan rajoitettiin. Roomassa prostituoidut rekisteröitiin ensimmäisen kerran Euroopassa ja sillä oli syvät vaikutukset naisten yhteiskunnalliseen asemaan. (Gregersen 1993, 189.) Keskiajalla kristinuskon levitessä Eurooppaan prostituutio tuomittiin ankarasti uskonnon ja siveellisyyden nimissä. Rangaistuksista huolimatta sen leviäminen jatkui, jonka seurauksena yhteiskunnan oli tunnustettava ilmiö tietyissä rajoissa. Uuden ajan alussa kuppapepidemian hillitsemiseksi prostituoituja ryhdyttiin vainoamaan, mikä ei kuitenkaan tuottanut toivottua tulosta. Tämän seurauksena uudella ajalla vallitsi käsitys prostituutiosta välttämättömänä pahana, jota on pakko sietää. (Enqvist ym. 2004-2005, 11.)

1800-luvulta lähtien prostituutio on pyritty eliminoimaan. Siihen on vaikuttanut joukko tekijöitä, muun muassa naisten vapausliike, tasa-arvoisen romanttisen avioliiton kehittyminen ja erilaisten humanitääristen liikkeiden syntyminen. (Gregersen 1993, 188.) 1800- ja 1900-luvuilla prostituutioon alettiin suhtautua entistä ankarammin ja useimmissa yhteiskunnissa prostituutio kiellettiin ja bordelleja suljettiin, esimerkiksi Preussissa vuonna 1846 ja Neuvostoliitossa 1918. Vuonna 1929 Kansainliitto julisti kaikki bordellit tyttökaupan pesäpaikaksi ja tuomitsi kaikki valtiot, jotka hyväksyvät julkiset bordellit.

Kaikkein ankarimman suhtautumisen prostituutioon omaksui kansallissosialistinen Saksa, joka siirsi parittajat ja epämiellyttävät prostituoidut suoraan keskitysleireille. Tämä julma toimintatapa on ollut nykyisessä maailmassa ainut, jolla on onnistuttu säätelemään prostituutiota. (Bassermann, 1965, 316.)

Tällä hetkellä useimmissa länsimaisissa valtioissa prostituutio on laillista. Laitonta se on sen sijaan esimerkiksi Norjassa, Ruotsissa ja Islannissa. Paritus on joiltakin osin laitonta useimmissa maailman valtioissa, mutta bordellit ovat laillisia muun muassa Saksassa ja Hollannissa. Useissa maissa prostituution olemassaoloon ja lainsäädännön tarpeisiin on herätty vasta tällä vuosituhatluvulla. Esimerkiksi Thaimaa mainitsi lainsäädännössään prostituution ensimmäistä kertaa vasta vuonna 1996, jolloin maassa kriminalisoitiin paritus, bordellit ja seksin markkinoiminen julkisilla paikoilla. (Kontula 2005, 56.) Suurimmassa osassa maailman maista kuitenkin joko prostituutio tai seksin ostaminen on kielletty lailla. (Jokinen 2013.)

3.1. Suomi

Seksuaalisuutta on säännelty jollakin tapaa kaikissa yhteiskunnissa, myös kaukaisessa ja eristäytyneessä Suomessa. Täällä, niin kuin muuallakin Euroopassa, seksikauppaa on pidetty tyypillisenä kaupunkiyhteisöjen ongelmana. Suomalaisessa yhteiskunnassa prostituoidut ovat olleet ihmishahmoista syrjityimpiä ja aiheeseen liittyvän kirjallisuuden mukaan portto on ollut hylkiö, joka on mieluummin kivetetty kuin armahdettu (Hani & Ollo 2001, 10-11). Prostituution harjoittaminen on lain mukaan ollut Suomessa täydellisesti sallittua vasta vuoden 1986 jälkeen (Häkkinen 1995, 162).

Keskiajalla Ruotsin vallan alla eläneessä Suomessa oli varsin vähän määräyksiä, jotka koskivat seksuaalisuutta ja avioliiton ulkopuolisia suhteita. Sääntely tapahtui pääasiassa avioliiton solmimista ja avioliiton varallisuutta koskevien säännösten kautta ja rikosoikeudella oli vähäisempi merkitys. Prostituutiota kuitenkin todennäköisesti oli Suomessa jo keskiajalla. (Häkkinen 1995, 215.) Uskonpuhdistuksen jälkeen vaikutusvaltaansa kasvattanut luterilainen kirkko pyrki vahvistamaan katolilaista näkemystä seksuaalimoraalista, jonka mukaan seksuaalinen kanssakäyminen kuului ainoastaan kirkon siunaamaan avioliittoon. Niinpä esiaviolliset ja avioliiton ulkopuoliset sukupuoli-suhteet kriminalisoitiin myös maallisessa lainsäädännössä 1500 ja 1600 -luvulla. (Kimpimäki 2009, 39-40.)

1600-luvulla seksuaalisen kanssakäymisen kontrolli tehostui huomattavasti. Vanhimmat kirjalliset tiedot suomalaisesta prostituutiosta löytyvät myös tuolta vuosisadalta. (Enqvist ym. 2004-2005, 19.) 1600-luvulla esivalta pyrki vahvistamaan valtaansa ja kasvattamaan kansaa siveellisyyskontrollin ankaroittamisella, jonka seurauksena etenkin huoruutta koskeva sääntely koveni. Aviorikoksesta, jossa molemmat osapuolet olivat tahoillaan naimisissa, saattoi kovimmillaan saada kuolemantuomion. (Kimpimäki 2009, 40-41.)

Vuonna 1734 säädetyssä rikoslaissa prostituutiota ei mainittu erikseen. Laki perustui sukupuolimoraaliin, jossa kriminalisoitiin kaikki avioliiton ulkopuoliset suhteet tavalla tai toisella. Lain salavuoteus- ja huorintekokohdat olivat suoraan sovellettavissa prostituutioon. (Häkkinen 1995, 162.) Lakiin oli kirjattu myös yksi ensimmäisistä paritussäännöksistä, jossa kriminalisoitiin prostituution harjoittaminen erityisesti sitä varten pidetyssä tilassa. (Kimpimäki 2009, 44.) Lakia sovellettiin kuitenkin vain harvoin ennen 1870-luvun loppua. Maaseudulla paritustuomioita ei langetettu juuri lainkaan ja kaupungeissakin vain satunnaisesti. (Häkkinen 1995, 69.)

Vuoden 1734 säännökset olivat Suomessa käytössä vuoteen 1889 asti, jolloin tuli voimaan uusi rikoslaki, jossa seksuaalirikoksista säädettyjä rangaistuksia lievennettiin huomattavasti. Edelleen lainsäädäntöä ohjasi kuitenkin käsitys sukupuolimoraalista, jonka mukaan seksuaalinen kanssakäyminen kuului pelkästään avioliittoon. Uudessa rikoslaissa eriteltiin prostituutio ja kriminalisoitiin myös bordellien ulkopuolella tapahtunut seksikauppa. (Häkkinen 1995, 163.) Myös paritussäännös oli entistä laajempi, sillä tekemuotoihin lisättiin huoneen pitämisen ohelle naisen vietteleminen haureellisuuteen. (Kimpimäki 2009, 45-46.)

Ensimmäisen maailmansodan aikana Suomessa olleen venäläisen sotaväen läsnäolo lisäsi prostituution kysyntää ja maailmansotien välillä suuret työmaat toivat mukanaan myös maaseudulle järjestäytyneitä prostituutiota. Prostituution lisääntyminen 1800-luvun lopulta 1940-luvulle tapahtuikin erityisen nopeasti maaseudulla (Hani & Ollo 2001, 11.) Kieltolain aikana 1919-1932 Suomeen syntyi useita salakapakoita joiden yhteydessä toimi usein myös bordelleja. (Enqvist ym. 2004-2005, 20.) 1900-luvun alussa seksuaalimoraali oli murroksessa, jonka seurauksena muun muassa naisten asema parani, naisten avioliiton ulkopuoliset suhteet alkoivat olla hyväksytympiä, ehkäisy yleistyi ja naiset itsenäistyivät myös taloudellisesti. Prostituution harjoittaminen lakkasi olemasta rikosoikeudellisesti säänneltyä, kun aviorikosta ja huoruutta koskevat säännökset kumottiin. (Kimpimäki 2009, 61-62.)

Vuonna 1936 astui kuitenkin voimaan uusi irtolaislaki, jonka perusteella alettiin systemaattisesti kerätä tietoja irtolaishuoltoon joutuneista ihmisistä (Hani & Ollo, 2001, 11.) Irtolaisen määritelmä jäi laissa varsin epämääräiseksi ja tulkinnanvaraiseksi, mutta muun muassa prostituoitu määriteltiin irtolaiseksi henkilönä, joka hankki tuloja hyvien tapojen vastaisesti ja siveellisesti tuomittavilla keinoilla. Irtolain nojalla irtolainen voitiin määrätä pakkotyöhön, mikäli tämä ei pelkällä varoituksella parantanut tapojaan. (Kimpimäki 2009, 70.) Irtolaislaki kumottiin vasta vuonna 1986, jonka jälkeen prostituutio pysyi suhteellisen pienimuotoisena ja näkymättömänä toimintana. (Hani & Ollo 2001, 11.) Prostituutio oli siis vuodesta 1986 alkaen rikosoikeudellisesti sääntelemätöntä.

1990-luvulla seksuaalirikoksia koskevaa lakia uudistettaessa nousi esille vaatimuksia prostituutiotoiminnan kriminalisoimisesta. Prostituutio ei kuitenkaan aiheuttanut juurikaan häiriöitä, eikä kriminalisoinnille katsottu olevan riittäviä perusteita. 1990-luvun lopulla ja 2000-luvun alussa suomalaisessa prostituutiossa tapahtui suuri muutos. Se muuttui huomattavasti aikaisempaa näkyväksi ja laajemmaksi, valtaosin ulkomailta tulleiden prostituoitujen mukana. (Kimpimäki 2009, 75-78.) Samalla myös Suomessa harjoitettu paritusrikollisuus muutti luonnettaan. Parituksesta tuli entistä organisoidumpaa ja ammattimaisempaa toimintaa ja ulkomaalaiset järjestäytyneen rikollisuuden ryhmittymät valtasivat Suomen markkinoita. Tutkituissa jutuissa prostituoituina toimivat pääsääntöisesti ulkomaalaiset naiset. (Enqvist ym. 2004-2005, 20.)

3.2. Helsinki

Helsingistä tuli Suomen suurruhtinaskunnan pääkaupunki vuonna 1812. Erään sanonnan mukaan kaupunki ei perinyt ainoastaan virkamiehiä, opiskelijoita ja yliopiston opettajia, vaan mukana seurasivat myös kapakoitsijat, bordelliemännät ja ilotytöt. Helsingin kehitys maan hallinnon, kaupan ja opetuksen keskuksena, sotilaallisena tukikohtana ja suosittuna matkailukohteena loi hyvät lähtökohdat prostituution kehitykselle. 1800-luvulla prostituutio Helsingissä oli samanlaista kuin missä tahansa Euroopan suurkaupungissa. Ilotyttöjä oli runsaasti ja prostituutio oli pääosin varakkaiden miesten huvittelua. Seksikauppa oli keskittynyt pääosin organisoituihin korkeatasoisiin bordelleihin. (Häkkinen 1995, 220-221.) Vuonna 1867 Helsingissä rekisteröitiin 271 prostituoitua, joista valtaosa työskenteli bordelleissa. (Enqvist ym. 2004-2005, 20.)

Kun 1900-luvun vaihteessa bordellit joutuivat lopettamaan toimintansa, siirtyi prostituutio pääosin kadulle. Tämän jälkeen niin ilotytöt kuin asiakkaatkin olivat pääosin lähtöisin työväenluokasta ja seksikaupasta tuli avoimempaa ja näkyvämpää. 1970- ja 1980-luvuilla

prostituutio väheni. Ilotyttöjä oli Helsingin kokoisessa kaupungissa vain noin kaksisataa, jota voidaan pitää kansainväliselläkin tasolla alhaisena määränä. 1980-luvun lopussa prostituutio kuitenkin nosti uudelleen päätään ja alkoi kasvaa nopeasti. Kaduille ja niin sanottujen seksibaarien yhteyteen alkoi ilmaantua suomalaisia, venäläisiä ja virolaisia prostituoituja. Ilotyttöjen määrä kasvoi nopeasti, mutta myös vaihtuvuus oli suurta. (Häkkinen 1995, 222-223.)

Katuprostituutiota esiintyi 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun puoliväliin asti joka puolella Helsinkiä, mutta keskeisimmät paikat olivat Esplanadin puisto ja Museokadun tienoo Töölössä. Sotien jälkeen Bulevardi oli suosittu katu kaupantekoon prostituoitujen keskuudessa. (Enqvist ym. 2004-2005, 21.) Neuvostoliiton hajoaminen vuonna 1991 oli Helsingin ja koko Suomen prostituution kannalta merkittävä tapahtuma. Epävaka poliittinen tilanne, työttömyys ja sosiaaliturvan romahtaminen juuri itsenäistyneissä maissa aiheutti sen, että Suomeen virtasi venäläisiä, virolaisia ja muita itä-eurooppalaisia prostituoituja. 1990-luvulla prostituutio myös muuttui ammattimaisemmaksi. Vuosikymmenen alussa Suomeen rantautui erilaisia erotiikka-, seksi- ja topless- baareja. Vuonna 1996 lehdissä alettiin kirjoitella Helsingin Kalliossa ja keskustan alueella näkyvästä katuprostituutiosta. (Koljonen 2013.)

4 PROSTITUUTIO HELSINGISSÄ

Viime vuodet prostituutio Helsingissä on ollut murroksessa. 2000-luvun alussa prostituution kauppaaminen siirtyi lähes kokonaan pois kaduilta ja nykyään noin 90 prosenttia prostituutiosta tapahtuu internetissä ja asunnoissa. Ulkomaalaiset ilotytöt ovat vallanneet suurimman osan Helsingin markkinoista. Rikosylikonstaapeli Kenneth Erikssonin mukaan myös tämänhetkinen taloustilanne vaikuttaa prostituutioon: ilotyttöjä on enemmän ja hinnat ovat kovempia. Kova kilpailu on aiheuttanut myös sen, että prostituoidut yrittävät haalia itselleen asiakkaita erikoisuuksilla. Erikssonin mukaan osa ulkomaalaisista, varsinkin nigerialaisista prostituoiduista suostuu yhdyntään ilman kondomia, sillä se takaa laajemman asiakaskunnan. (Eriksson 2017.)

2000-luvun alussa Helsinki oli jaettu neljään alueeseen, joita hallitsivat virolaiset ja venäläiset paritusringit. Rinkejä johdettiin Virosta ja Venäjältä käsin ja ne aiheuttivat kiistoja, sillä omia reviierejä tahdottiin laajentaa. Rinkien toiminta päättyi muutamien vuosien kuluttua poliisin aktiivisen toiminnan ansiosta ja vuonna 2009 Suomessa alkoi näkyä nigerialaisia prostituoituja, jotka toimivat pääosin kadulla. Vuodesta 2012 alkaen Helsingissä on ollut yhä enemmän tshekkejä, mutta tällä hetkellä suurin ulkomaalainen ryhmittymä ovat romanialaiset. (Eriksson 2017.)

Suomessa työskentelevistä prostituoiduista ei ole olemassa tarkkoja tilastoja ja niitä on lähes mahdoton koostaa. Suurin osa ilotytöistä toimii harmaan talouden alueella eikä maksa veroja työskentelystään, vaikka seksityöllä ansaittuja tuloja ei ole erikseen vapautettu verotuksesta. (PRO-tukipiste 2017.) Tällöin prostituoitujen tilastointi vaikeutuu entisestään. Osa ulkomaalaisista prostituoiduista rekisteröi itsensä esimerkiksi tanssijoiksi ja vain muutama suomalainen maksaa veroja prostituoituna toimimisestaan. Parittajien alaisuudessa työskentelee lähinnä ulkomaalaisia, sillä suurin osa kantasuomalaisista prostituoiduista markkinoi itseään internetissä. Arvion mukaan Helsingissä työskentelee tällä hetkellä 200-300 prostituoitua, iältään 18-74 vuotiaita. Koko Suomessa prostituoituja on noin 300-400. (Eriksson 2017.)

Muun Euroopan prostituutio eroaa jonkin verran Helsingissä toimivasta prostituutiosta. Euroopassa seksiä myydään paljon vain 15 minuutin aikoina, joiden hintana on noin 40 euroa. Suomessa minimiaika on lähes poikkeuksetta puoli tuntia tai tunti, jonka hintana on normaalisti noin 100 euroa. Ulkomaalaiset naiset, muun muassa romanialaiset ja tshekit saattavat tarjota asiakkaalle halvemman hinnan, esimerkiksi 50 euroa tunnilta. Vaikka

asiakas olisi prostituoidun kanssa vain vartin, hän on silti maksanut tunnin ajasta. Suomessa seksityöllä siis tienaa paremmin kuin ulkomailla. Suomessa asiakkaat ovat myös pääosin parempia kuin muualla Euroopassa. Asiakkaat ovat rauhallisia ja heitä riittää joka naiselle neljästä viiteen vuorokaudessa, toisin kuin muualla Euroopassa, jossa on usein ylitarjontaa maksullisesta seksistä. (Eriksson 2017.)

4.1. Kadut

Järjestylain toisen luvun 7 §:ssä kielletään seksuaalipalvelujen ostaminen ja maksullinen tarjoaminen yleisellä paikalla. Helsingissä esiintyvistä prostituutiosta vain hyvin pieni osuus tapahtuu yleisillä paikoilla, sillä kaduilla seksipalveluja myy noin 10-15 naista. Julkisilla paikoilla työskentely on perinne, jota harrastetaan edelleen paljon muualla Euroopassa ja Pohjoismaissa. Kaduilla työskentely on elämäntapa, jolla naiset saavat vain muutaman asiakkaan päivässä. Suurin osa katujen prostituoiduista myy itseään öisin kaduilla ja päivisin internetissä, josta saa helpommin asiakkaita. Helsingin kaduilla ei työskentele juurikaan suomalaisia prostituoituja, vaan naiset ovat romanialaisia, nigerialaisia ja vironvenäläisiä. Kaduilla kauppaaminen vähenee jatkuvasti ja vanhojen myyjien poistuessa uusia ei juurikaan tule tilalle. Helsingissä seksin kauppaaminen on keskittynyt Mannerheimintien ympäristöön, jossa pyörii noin 10 eri prostituoitua. Loput 5-7 naista työskentelevät Aleksis Kiven kadulla Kalliossa. (Eriksson 2017.)

Kaduilla seksin kauppaaminen herättää jonkin verran reviirikiistoja lähinnä afrikkalaisten prostituoitujen keskuudessa ja naiset riitelevät tiettyjen katupätkien omistuksesta. Riidat ovat pahimmillaan kärjistyneet fyysiseksi väkivallaksi, esimerkiksi kasvojen silpomiseksi. Silpomisella estetään kiistan toisen osapuolen työskentely prostituoituna. (Eriksson 2017.) Prostituoitujen mukaan kadulla kauppaamisessa on turvallisuuden kannalta etunsa. Naiset voivat katsoa asiakasta heti alussa silmiin ja arvioida, paljonko hän on juonut ja näyttääkö hän vaaralliselta vai luotettavalta. Tästä seikasta huolimatta prostituoidut kohtaavat kaduilla jonkin verran väkivaltaa ja uhkailuja. (Mac Dougall 2017.)

Helsingin kaduilla työskentelee niin vähän prostituoituja, että naiset tuntevat toisensa ja piirit ovat pienet. Hyvänä esimerkkinä voidaan mainita tiedotusvälineiltä lempinimensä saanut HIV-Linda, joka tarjosi asiakkailleen suojaamatonta seksiä ollessaan tietoinen sairastamastaan HI-viruksesta. (Kunnas 2015.) Linda tuli Suomeen Nigeriasta turvapaikanhakijana ja ryhtyi Suomessa prostituoiduksi. Muut kaduilla työskentelevät naiset saivat tietää Lindan levittämästä HI-viruksesta ja ottivat itse yhteyttä poliisiin saadakseen

Lindan lopettamaan toimintansa. Naisten mukaan Linda pilasi kaikkien Afrikasta tulleiden prostituoitujen maineen. (Eriksson 2017.)

4.2. Internet

Internetin suosion kasvaessa 2000-luvun alussa lähes kaikki prostituutio siirtyi nettiin. Rikoslain 20 luvun 9 §:ssä määritellään yhdeksi parituksen muodoksi korvausta vastaan tapahtuvan sukupuoliyhteyden markkinointi, joten internetissä tapahtuva myyminen lasketaan paritukseksi. Suomessa seksin kauppaaminen netissä keskittyy muutamaaan suurempaan sivustoon ja lukuisiin pieniin. Suurin ja suosituin suomalainen välittäjä on Sihteeriopisto, joka aukeaa kansainvälisellä sexwork.net-sivustolla. Itseään kauppaavat naiset maksavat sivuston ylläpitäjälle tietyn rahasumman, jotta saavan oman profiilinsa näkyviin ja tarjolle sivustolle. (Eriksson 2017.)

Internetin myötä suosituimmaksi prostituution muodoksi ulkomaalaisten keskuudessa nousi tapa myydä itseään netissä ja tulla Suomeen pariksi viikoksi kerrallaan työskentelemään. Netti helpotti keikkatyön tekemistä ja mahdollisti kysynnän seuraamisen ilman, että prostituoitujen oli tultava paikan päälle tarjoamaan palvelujaan. Internet mullisti parituskulttuurin, sillä ulkomaalaisten parittajien ei enää tarvinnut tulla Suomeen asti markkinoimaan omia ilotyttöjään. Myös asuntojen vuokraaminen maksullista seksiä varten onnistuu nykyään helposti netissä. Internetistä seksin ostaminen on myös asiakkaalle helpompaa, sillä tarjontaa voi selata anonymisti. Netissä prostituoidut toimivat yksilöinä, eikä ilotyttöjen tarvitse olla juurikaan tekemisissä toistensa kanssa eikä tietoisia toisistaan, toisin kuin katukaupassa. (Eriksson 2017.)

4.3. Ravintolat

Muutamit Helsingin keskustassa toimivat ravintolat ovat tunnettuja siitä, että ne sallivat tiloissaan tapahtuvan prostituution. Ravintolat toimivat kuin nykyaikaiset bordellit tarjoamatta kuitenkaan tiloja itse seksipalveluille, vaan pelkästään palvelujen tarjoamiselle. Seksien myyminen ravintoloissa lukeutuu järjestyslain toisen luvun 7 §:ssä määriteltyyn seksuaalipalvelujen ostamiseen ja myymiseen yleisellä paikalla, joka on kiellettyä. Ravintoloiden henkilökunnat ovat tietoisia siellä tapahtuvasta seksikaupasta, mutta kokevat tarpeettomaksi puuttua siihen. Ravintoloiden ovimiehet ovat usein mukana bisneksessä ja saavat oman osuutensa prostituoitujen tuloista. Ravintoloissa itseään kaupittelevat naiset ovat pääosin ulkomaalaisia, suurin osa virolaisia ja venäläisiä. Stripteaseravintoloissa naisten on helppo esitellä itsensä poliisille eroottisina tanssijoina. (Eriksson 2017.)

4.4. Thaihierontapaikat

Thaihieronta itsessään on täysin sallittua bisnestä, mutta seksipalvelujen lisääminen tarjontaan muuttaa hierontapaikan omistajan laillisesta yrittäjästä parittajaksi. On yleisesti uskottua, että thai hierontaa tarjoavat liikkeet myyvät puhtaan hieromisen lisäksi myös seksipalveluja. Vuonna 2007 Helsingin Sanomien toimittajat kiersivät Helsingissä 30 thaihierontapaikkaa, joista jokaisessa tarjottiin toimittajien mukaan hieronnan lisäksi seksipalveluja. (Tiainen 2007.) Rikosylikonstaapeli Erikssonin mukaan Helsingissä on ainoastaan muutama thaihierontapaikka, josta ei saa ostettua seksiä. Tällä hetkellä thaihierontapaikkoja on Helsingissä 50-60 kappaletta, joista valtaosa sijaitsee Kalliossa, mutta myös muualla Helsingissä. Yleensä hierontapaikkojen työntekijät ovat nimenomaan thaimaalaisia naisia ja he asuvat hierontatilojen yhteydessä. Nykyään hierontaa saatetaan tarjota myös yksityisasunnoissa. (Eriksson 2017.)

Thaihierontapaikkojen ongelmat liittyvät useimmiten paritukseen ja ihmiskauppaan. Hierontapaikoissa työskentelevät naiset toimivat parituksen alaisuudessa ja parittajana toimii hierontatilan omistaja, mikäli hierontapalvelujen yhteydessä myydään seksiä. Yhdessä esimerkkitapauksessa eräässä helsinkiläisessä thaihierontapaikassa töissä oleva nainen sai hyvin pienen palkan hieronnastaan, mutta hieronnan ohella myymistään seksipalveluista nainen sai kuitenkin pitää ansaitsemansa rahat. Työntekijät siis ajetaan seksin myyjiksi väkisin, koska pelkällä hieronnasta saadulla palkalla naiset eivät pysty elättämään itseään. (Eriksson 2017.) Osa työntekijöistä saattaa myös olla luvatta Suomessa ja toimia seksityöläisenä vastoin tahtoaan, jolloin hierontapaikan omistaja syyllistyy parituksen lisäksi ihmiskauppaan. (Saavilainen 2010.)

Parituksen ja ihmiskaupan lisäksi rikoksia thaihierontapaikoissa aiheuttaa naisten keskinäiset riidat esimerkiksi reviiireistä, sekä muut sosiaaliset ja kulttuurilliset ongelmat. Thaimaalaiset naiset saattavat usein ajatella, että asiakkaan seksuaalinen tyydyttäminen käsien avulla on osa hierontaa, mutta suomalaisessa lainsäädännössä se lasketaan seksuaaliseksi teoksi, jolloin maksullinen hieronta muuttuu prostituutioksi. (Eriksson 2017.)

4.5. Yksityisasunnot

Helsingin prostituutiosta valtaosa tapahtuu tällä hetkellä asunnoissa. Internetin tuleminen helpotti asunnoissa tapahtuvaa seksikauppaa, sillä asunnon vuokraaminen on hyvin helppoa esimerkiksi Airbnb-sivuston kautta. (Eriksson 2017.) Vuokraajan toiminta luetaan paritukseksi, sillä rikoslain 20 luvun 9 §:ssä määritellään yhdeksi parituksen muodoksi

huoneen tai muun tilan järjestäminen korvausta vastaan tapahtuvaa sukupuoliyhteyttä tai siihen rinnastettavaa seksuaalista tekoa varten. Asuntoja vuokrataan yleensä prostituoiduille kovalla hinnalla. Ulkomailta tulevat keikkatyöläiset tarvitsevat asunnon, jossa työskennellä muutamasta päivästä pariin viikkoon. Päivävuokra saattaa olla 80-150 euroa. Vuokraaja, joka itse maksaa asunnosta noin 500 euroa kuukaudessa, tienaa samasta asunnosta suunnilleen 6000 euroa kuukaudessa. Prostitoidut käyttävät yksityisasuntoja nykyään huomattavasti mieluummin kuin hotelleja, sillä hotellit ovat kalliita ja huomiota herättäviä. (Koljonen 2013.)

Joissakin asunnoissa – esimerkiksi tšekkiläisten ja romanialaisten naisten keskuudessa – samassa asunnossa majoilee useampi prostituoitu. Yhdessä asuminen takaa naisille paremman turvallisuuden. Kyseessä saattaa myös olla opetustapahtuma, jossa toinen naisista on vasta Suomeen saapunut, eikä tunne maan tapoja. Pääpiirteissään prostituoidut pyrkivät kuitenkin työskentelemään yksin, sillä suurempi tarjonta ja jaetut toimintatavat ovat aina yksittäisen naisen suosiosta pois. (Eriksson 2017.)

4.6. Paritus käytännössä

Suomen tämänhetkinen lainsäädäntö (RL 20:9 §) määrittelee paritukseksi teon, jossa taloudellisen hyödyn tavoittelemiseksi järjestetään huone prostituutiolle, osana liiketoimintaa majoitetaan prostituoitu, välitetään yhteystietoja, käytetään hyväksi prostituutiota tai vietellään joku prostituutioon. Paritus kuitenkin vaatii tahallisuutta, joten prostituoidulle tietämättään huoneen vuokraava taho ei syyllisty paritukseen. Paritus ei myöskään aina ole seksityöläisen alistamista ja parittajan taloudellista hyväksikäyttöä, vaan joissakin tilanteissa yhteistoiminta parittajan kanssa merkitsee prostituoidulle huomattavaa lisätuloa suhteessa itsenäiseen työskentelyyn. (Kontula 2008, 50.)

Suomen rajojen avautumisen ja internetin yleistymisen myötä paritus on muuttanut huomattavasti muotoaan. Aikaisemmin parittajan rooli oli tärkeä ja hän otti jopa puolet prostituoidun tienesteistä. Parittajan avulla uudet seksityöntekijät saatiin Suomeen ja heitä markkinoitiin. Nykyään Euroopassa saa liikkua vapaasti ja naiset voivat tulla Suomeen ilman parittajan apua. Prostitoidut myös osaavat entistä paremmin kieliä ja tarvitsevat apua lähinnä asunnon hankkimisessa. Tänä päivänä parittajan yleisin työ onkin hommata ulkomailta tulevalle prostituoidulle asunto. Lisäksi parittaja saattaa auttaa netti-ilmoitusten tekemisessä ja puhelimen eli niin kutsutun ”huoraluurin” hankinnassa. (Koljonen 2013.) Parituksen alaisuudessa toimivalta tytöltä seksiä ostaessa parituksen voi päätellä esimerkiksi

siitä, että seksiä ostettaessa puhelimeen vastaa hyvin englantia puhuva henkilö, kun taas paikan päällä prostituoitu ei ymmärrä juuri sanaakaan englantia. (Eriksson 2017.)

Jotkut prostituoituidut kertovat itse poliisille parittajista, sillä he eivät halua näitä Suomeen ja saattavat olla itse ennen parittajan alaisuudessa työskennelleitä. Prostituoituidut eivät myöskään arvosta osaamatonta parittajaa, joka vaatii rahaa, mutta jolla ei ole lainkaan suhteita tai kokemusta parittamisesta. Tällä hetkellä valtaosa Helsingin prostituutiosta tapahtuu yksityisasunnoissa ja osa niistä parituksen alaisuudessa. Kantasuomalaisia parittajia ei ole tällä hetkellä juuri lainkaan. Usein ulkomaalaiset, varsinkin afrikkalaiset parittajat vuokraavat Helsingin kaupungin asuntoja nimellään ja ottavat pimeästi maksavat prostituoituidut asumaan asuntoonsa. (Eriksson 2017.)

Romaniasta saapuneiden prostituoitujen keskuudessa on yleistä, että maksullisen naisen miesystävä toimii tämän parittajana. Romanianlaiset eivät välttämättä pidä toimintaa parituksenä, sillä se on osalle heistä perinteistä käytöstä parisuhteessa. Romanianlaisten prostituutiopiireissä miehet saattavat parittaa myös muita naisia oman tyttöystävänsä lisäksi, sillä kaikkien prostituoitujen miesystävät eivät matkusta Suomeen. Useimmat ulkomaalaiset prostituoituidut lähettävät Suomessa ansaitsemansa rahat kotimaahansa, jossa ne todennäköisimmin päätyvät henkilölle, jonka alaisuudesta on lähdetty ulkomaille työskentelemään. Romanianlaisten parituspiirit aiheuttavat jonkin verran väkivaltaa ja sen uhkaa parittajien alaisuudessa työskenteleville naisille. Romanianlaiset saattavat uhkailla oman parituspiirin ulkopuolella työskenteleviä naisia ja vaatia näitä poistumaan maasta, jotta oma piiri saisi haalittua enemmän asiakkaita. Ruotsissa pyörii tällä hetkellä myös erittäin väkivaltainen albanialainen parituspiiri, joka ei tosin vielä ole rantautunut Suomeen. (Eriksson 2017.)

15 vuotta sitten osaa parittajista nimitettiin Kaappi-Igoreiksi. Kaappi-Igorit olivat prostituoitujen mukana eräänlaisina henkivartijoina myös silloin, kun naiset ottivat asiakkaita vastaan. Tällöin parittaja saattoi piiloutua esimerkiksi vaatekaappiin asiakkaan käynnin ajaksi takaamaan naisen turvallisuuden. Kaappi-Igoreita toimii nykyäänkin romanialaisten paritusringeissä. (Koljonen 2013.)

Pienimuotoisempaa paritusta on nähtävissä myös Afrikasta tulleiden prostituoitujen keskuudessa. Uusien naisten tullessa Suomeen kokenut ”mama” saattaa maksua vastaan neuvoa uuden tytön urallaan alulle ja kertoa katujen säännöt. Paritus kuitenkin päättyy siihen ja ohjeistuksen jälkeen naiset ovat omillaan. (Eriksson 2017.)

4.7. Turvapaikanhakijat

Viime vuosina Eurooppa on kohdannut ennennäkemättömän siirtolaisaallon, josta myös Suomi sai osansa. Vuosien 2015 ja 2016 aikana Suomesta haki turvapaikkaa lähes 40 000 ihmistä (Maahanmuuttovirasto 2017). Yli 11 000 turvapaikanhakijaa on saanut kielteisen turvapaikkapäätöksen, mikä tarkoittaa maassaolon edellytysten loppumista ja maasta poistumista (Rautio 2017). Poliisin arvion mukaan useita tuhansia ihmisiä jää kielteisestä päätöksestä huolimatta Suomeen oleskelemaan (Honkamaa 2016).

Turvapaikanhakijanaiset eivät ole ryhtyneet myymään seksiä, mutta poliisin mukaan osa turvapaikanhakijoina Suomeen tulleista irakilaismiehistä on ryhtynyt myymään seksiä (Eriksson 2017). Irakilaismiehet käyttävät asiakkaiden hankkimiseen kännykkäsovelluksia ja neuvovat toisilleen hintoja, paikkoja ja tapoja palveluiden myymiseen. Myös hinnoittelu eroaa tavanomaisesta tavasta. Irakilaismiehet eivät veloita käytetystä ajasta, vaan pyytävät kertamaksun. Taksat ovat myös tavanomaista alhaisempia: hinnoittelu liikkuu 25 eurosta 60 euroon per kerta. Irakilaismiehillä on seksimarkkinoilla kysyntää: heitä seksuaalisoidaan ja eksotisoidaan. (Vasantola 2017.)

Uuspaperittomien seksityöläisten asema Suomessa on hankala. Mikäli he myyvät seksiä yksityisesti, he joutuvat tekemään työnsä pimeästi, koska eivät voi maksaa työstään veroja tai muita lakisääteisiä maksuja. Mikäli uuspaperiton joutuu työssään rikoksen uhriksi, ei hän välttämättä ilmoita asiasta poliisille, koska pelkää käännytystä tai karkotusta.

5 POLIISIN TOIMINTA HELSINGISSÄ

Prostituution parissa ei työskentele koko Suomessa yhtäkään poliisia päätoimisesti. Valvonta on pääsääntöisesti kytketty eri poliisilaitoksilla ulkomaalaispoliisiin. Helsingin poliisilaitoksessa prostituution valvonnasta vastaa vakavan rikollisuuden tutkintayksikön alaisuudessa toimiva järjestäytyntä rikollisuutta tutkiva ryhmä. Prostituution lisäksi sen tehtäviin kuuluu järjestäytyneen rikollisuuden seuranta ja osittain myös huumausaineisiin liittyvät rikokset. Ryhmän nimi on muuttunut useita kertoja vuosien varrella, mutta tehtävät ovat pysyneet samana. Vuosina 2010 – 2014 sama ryhmä kulki nimellä paljastava rikostutkintayksikkö ja syksyllä 2017 nimi vaihtuu jälleen. (Eriksson 2017.)

Poliisin työ prostituution parissa painottuu paljolti valvontaan ja puuttumiseen silloin, kun puuttumisen aiheutta ilmenee. Työ on luonteeltaan paljastavaa rikostutkintaa ja suurimman osan esitutkintaan ja syyteharkintaan etenevistä rikoksista poliisi kaivaa itse esiin. Rikosilmoituksia prostituutioon liittyvistä rikoksista kirjataan vuositasolla noin kymmenkunta. Tutkinta on pitkäkestoista ja saattaa kestää kerrallaan useita vuosia. Suurimman osan tutkinta-ajasta vie ihmisten etsiminen ja heidän saaminen sekä kuulusteluihin että oikeuskäsittelyihin: valtaosa asianosaisista asuu ulkomailla ja on poliisin tehtävä tuoda heidät kotimaastaan Suomeen kuulusteluihin tai käräjäoikeuden suulliseen pääkäsittelyyn. Prostituoitujen houkutteleva Suomeen prosessin loppuun saattamista varten ei ole vaikeaa, vaan he tulevat useimmiten itse omasta halustaan – osittain myös siitä syystä, että valtio korvaa heille paikalle saapumisesta aiheutuvat kustannukset lentolippuineen ja majoituksineen. Sen sijaan asianosaisten löytäminen, heihin yhteyden saaminen ja käytännön asioiden järjesteleminen matkoineen ja majoituksineen on aikaa vievää työtä. (Eriksson 2017.)

Poliisille myös ilmoitetaan jonkin verran prostituutioon liittyvistä rikoksista. Seksipalveluita ostavat asiakkaat saattavat itse ilmoittaa poliisille puhelimitse, mikäli epäilevät jonkin prostituoidun olevan parituksen tai ihmiskaupan uhrina. Samoin myös muuten aktiiviset kansalaiset ilmoittavat, mikäli havaitsevat epäilyttävää toimintaa: esimerkiksi kannabiskasvattamoista osa jää poliisin haaviin, kun naapuri on ilmoittanut jatkuvasta kannabiksen hajusta kerrostalorapussa. Samoin tavoin naapurien ilmoitusten perusteella poliisi saa tietää asunnoista, joissa tarjotaan seksipalveluita. Useimmiten ilmoituksen syynä on jatkuva liikenne rapussa ja asunnon ovella. (Eriksson 2017.)

Myös prostituoidut ilmoittavat silloin tällöin poliisille tekemistään havainnoista ja rikoksista. Aiemmin esitellyn Linda-nimisen prostituoidun tapauksessa muut prostituoidut pyysivät poliisia puuttumaan Lindan toimintaan muun muassa siksi, että pelkäsivät Lindan vaarantavan muiden, suojattua seksiä tarjoavien prostituoitujen maineen. Prostituoidut myös ilmoittavat herkästi poliisille väkivaltaisesti tai aggressiivisesti käyttäytyvistä asiakkaista. (Eriksson 2017.)

Poliisi valvoo myös jatkuvasti tiettyjä huoneistohotelleita, joiden poliisi tietää vuokraavan tiloja prostituoiduille. Huoneistohotellien kanssa tehdään myös yhteistyötä, ja yritykset ilmoittavat pyynnöstä poliisille tietoja vuokraajista. (Eriksson 2017.)

5.1. Valvonta ja tiedonkeruu

Prostituution valvonta Helsingissä on jatkuvaa ja työtä, joka vaatii pitkäjänteisyyttä, aikaa ja vahvaa sitoutumista. Se perustuu tiedon keräämiseen, analysoimiseen ja käyttämiseen. Kentältä kerätty tieto siirretään poliisin järjestelmiin työn tarkaksi dokumentoimiseksi. Poliisiasiaihin tietojärjestelmään syötetään rikosilmoitusten ja kuulustelujen lisäksi kotietsintöjen pöytäkirjat sekä valvontaiskuista kirjatut sekalaisilmoitukset. Toiminnan tarkoituksena on kerätä tietoa organisaatiolle ja pysyä ajan tasalla siitä, mitä kaupungissa tapahtuu ja ketkä Helsingissä myyvät seksipalveluita. (Eriksson 2017.)

Pelkällä tiedolla ei kuitenkaan tee vielä mitään, sillä valvonta on käytännössä mahdotonta, mikäli alaa ei tunne lainkaan. Poliisilla on oltava ymmärrystä seksi- ja erotiikka-alan käytännöistä, säännöistä ja sitä koskevasta lainsäädännöstä. Sen lisäksi alan parissa työskentelevien ihmisten tunteminen on ensiarvoisen tärkeää, että työtä voi ylipäätään tehdä. (Eriksson 2017.)

On myös tärkeää, että alalla työskentelevät ihmiset tuntevat heitä valvovat poliisit, sillä prostituoidut alkavat puhua poliisille vasta, kun luottamuksellinen suhde heidän kanssaan on syntynyt. Luottamuksen rakentamiseen saattaa kulua useita vuosia. Useimmiten luottamus syntyy ajan mittaan muun muassa esitutkinnan kautta, jota hoitaessaan poliisi pääsee prostituoitujen kanssa henkilökohtaisempaan kontaktiin ja onnistuu joskus jopa auttamaan huonossa asemassa olevaa prostituoitua. Luottamuksen rakentamiseksi poliisi on prostituutiota valvoessaan läsnä myös ihmisten prostituution ulkopuolisessa elämässä. Varsin usein prostituutiota valvovan poliisin puhelin soi, kun valvottavilla on elämässään muita sosiaalisia ongelmia: keskinäisiä riitoja rahasta, työskentelyreviireistä ja milloin mistäkin. Poliisi pyrkii auttamaan tuntemiaan työntekijöitä heidän ongelmissaan

mahdollisuuksiensa mukaan. Työtä on siksi vaikeaa tehdä pelkästään työaikojen puitteissa. (Eriksson 2017.)

Poliisin keräämän tiedon perusteella kohdistetaan jatkuvasti käytännön poliisityötä: poliisi käy tiedossaan olevissa yksityisasunnoissa joko tekemässä ulkomaalaisvalvontaa tai kotietsintöjä. Useimmiten yksityisasunto tulee poliisin tietoon joko vinkin tai oman tiedustelu- ja tarkkailutiedon perusteella. On esimerkiksi tavallista, että parittaja tai seksityöläinen vuokraa asunnon omalla nimellään, mutta ei todellisuudessa asu siellä, vaan asuntoa käytetään työpaikkana. (Eriksson 2017.)

Poliisi voi tehdä kotietsinnän yksityisasuntoon, mikäli se epäilee asunnossa tapahtuvan seksikaupan yhteydessä tapahtuvan paritusta tai ihmiskauppaa. Varsinkin yksityisasuntojen kanssa työskenteleminen vaatii pelisilmää ja sitä, että prostituoidut tuntevat ovikelloa soittavan poliisin ja poliisi tietää, kenet oven takaa löytää. Prostituoidut myös harvemmin haluavat juurikaan puhua asioistaan työpaikallaan, joten yksi keino päästä juttelemaan prostituoidun kanssa rauhassa on ottaa ulkomaalaislain 61 §:n perusteella matkustusasiakirjat väliaikaisesti haltuun ja pyytää prostituoituja tulemaan poliisiasemalle hakemaan passinsa ja juttelemaan. Ulkomaalaislain perusteella tehdyistä selvityksistä kirjataan S-ilmoitus ulkomaalaispoliisille. (Eriksson 2017.)

Suurin osa prostituutiosta tapahtuu yksityisasunnoissa ja internetissä, ja siksi valvontaa kohdistetaan eniten niihin. Internetin osalta valvonta ei vain ole ihan yksiselitteistä: seksipalveluiden mainostaminen on internetissä kiellettyä, mutta esimerkiksi Seksitreffit –niminen internetissä toimiva sivusto kertoo sivuillaan suoraan, että maksullisen seksin tarjoaminen on kiellettyä. Silti kaikki todellisuudessa tietävät, minkälaista seuraa sivustolla etsitään. Sihteeriopisto –niminen sivusto sen sijaan kertoo kyllä suoraan, että heidän palvelustaan voi tilata maksullista seuraa, mutta palvelin on ulkomailla. Sivuston omistaja voisi saada tuomion Suomessa, mutta sattuneesta syystä hän majoilee ulkomailla. (Eriksson 2017.)

Katu- ja ravintolaprostituutiotakin valvotaan, mutta vähemmän, sillä kaduilla ja ravintoloissa työskenteleviä prostituoitujakin on reilusti vähemmän. Katuvalvontaan ei tarvita juuri muuta kuin toimivat jalat ja virkamerkki, mutta ravintoloiden ja thaihierontapaikkojen valvonta on hieman kinkkisempää: ne ovat kuitenkin pohjimmiltaan liikeyrityksiä, jotka tarjoavat joko ruokaa ja juomaa tai thaimaalaista hierontaa, eikä paikkoja voi esimerkiksi sen takia samalla tavalla sulkea tai tyhjentää kuin yksityisasuntoja (Eriksson

2017). Ravintoloiden toimista voidaan kyllä ilmoittaa aluehallintovirastolle, joka voi sillä perusteella esimerkiksi perua ravintolan anniskeluluvat joko tilapäisesti tai kokonaan (Hakala 2013).

Yksi keino prostituution valvontaan on valvontaiskut, joita Helsingissä järjestetään vuosittain. Prostituution valvontaiskun vetovastuussa oleva taho vaihtelee hieman iskun tarkoituksen mukaan ja ne kohdistuvat julkisiin paikkoihin, joissa seksin myyminen on kiellettyä. Valvontaisku keväällä 2017 oli vakavan rikollisuuden tutkintayksikön järjestämä ja se keskittyi pääasiassa katu- ja ravintolaprostituution sekä thaihierontapaikoissa tapahtuvan prostituution valvontaan.

Valvontaiskujen tarkoituksena on kerätä mahdollisimman paljon ajantasaista tietoa siitä, missä prostituoidut liikkuvat, keitä he ovat ja missä seksikauppaa tällä hetkellä käy julkisilla paikoilla. Samalla suoritetaan myös ulkomaalaisvalvontaa, sillä lähes kaikki Helsingissä työskentelevät prostituoidut ovat ulkomaalaisia. Keväällä 2017 käytiin läpi noin 15 eri paikkaa thaihierontapaikoista katuihin ja ravintoloihin. Kohteet valitaan sillä perusteella, mistä ennakkotiedon mukaan löytyy eniten prostituoituja ja mahdollisia ihmiskaupan sekä parituksen uhreja. (Eriksson 2017.)

Käytännössä valvontaisku tarkoitti eri paikoissa seksityöntekijöiden henkilöllisyyden tarkastamista ja puhuttamista. Mahdollisiin asiakkaisiin poliisi ei kohdistanut toimenpiteitä: ravintolan asiakkaat saivat jatkaa rauhassa iltaansa ja hieronnassa olleet henkilöt saivat nauttia palvelusta loppuun saakka. Thaihierontapaikkojen ja ravintoloiden henkilökunta suhtautui poliisiin myönteisesti, eivätkä he vaikuttaneet lainkaan yllättyneiltä poliisin saapumisesta. Kukaan ei kyseenalaistanut poliisin toimia ja toisen ravintolan henkilökunta jopa toivotti poliisiin iloisesti tervetulleeksi, vaikka poliisin ratsia lauantai-iltana voisi herättää liiketoimintaa harjoittavan ravintolan pyörittäjissä monenlaisia ajatuksia.

Prostituoidut suhtautuivat poliisiin myös positiivisesti. Taas kerran alalla olevien ihmisten tuntemus nosti päätään: henkilökuntaa myöten kaikki tunsivat iskua vetäneen poliisin, eikä henkilötietojen keräämisessä tai puhuttamisessa ollut minkäänlaisia ongelmia. Yhden ravintolassa olleen prostituoidun paperit haettiin hänen lähellä sijainneesta asunnostaan, kun hänellä ei ollut niitä mukana. Sillä välin muut ravintolassa asiakkaita odottelemassa olleet prostituoidut kerättiin jonoon näyttämään henkilöllisyystodistuksiaan, eikä kenelläkään ollut mitään sitä vastaan. Sen sijaan ravintolan asiakkaita poliisin läsnäolo kiinnosti suuresti, ja heidän tiedonnälkensä tyydyttämisessä ja muille poliiseille työrauhan takaamisessa mukaan

tilatulla virka-asuisella poliisipartiolla oli suuri rooli. Sakon sijasta poliisi otti kadulla töissä olleilta prostituoiduilta henkilötiedot ylös ja antoi suullisen huomautuksen siitä, että kadulla työskenteleminen on laitonta. Iskusta kirjattiin yksi sekalaisilmoitus, johon liitettiin kaikkien iskulla tavattujen prostituoitujen henkilötiedot sekä paikat, joissa heidät tavattiin.

Osasyys valvontaiskujen järjestämiselle on puhtaasti näkyvyys. Tarkoituksena on näyttää, että poliisi huomioi prostituution, valvoo sitä ja ennen kaikkea tietää, missä ilmiö tulee esiin. Tämä huomioidaan myös iskujen kohteiden valinnassa. Valvontaiskuja tekemällä saadaan aikaiseksi myös tilastoissa näkyvää tulosta. Silloin tällöin mukana on myös toimittajia ja toisinaan valvontaiskuista kirjoitetaan lehtiartikkeleita tai iskujen tuloksista tiedotetaan julkisesti jälkikäteen. Keväällä 2017 järjestetyn valvontaiskun tuloksena löytyi muutama uusi prostituoitu, mutta suurimmaksi osaksi poliisi tapasi vain vanhoja tuttuja. (Eriksson 2017.)

5.2. Yhteistyökumppanit ja kansainvälinen yhteistyö

Yksi Helsingin poliisin yhteistyökumppaneista prostituution saralla on Pro-tukipiste, jonka tarkoituksena on edistää seksi- ja erotiikka-alalla toimivien ihmisten sekä ihmiskaupan uhrien oikeuksia ja osallisuutta. Neuvonnan lisäksi Pro-tukipiste tarjoaa myös ilmaisia palveluita seksi- ja erotiikka-alan ammattilaisille: rokotuksia ja sukupuolitauditestejä, tukipalveluita ja vertaisryhmätoimintaa. Sen lisäksi tukipiste tekee myös etsivää työtä alalla työskentelevien ihmisten löytämiseksi. (PRO-tukipiste 2017.)

Poliisin ja Pro-tukipisteen yhteistyö perustuu tiiviiseen tietojen vaihtamiseen. Poliisi saattaa esimerkiksi pyytää tukipisteen työntekijöitä varoittamaan prostituoituja väkivaltaisiksi havaituista asiakkaista ja kehottaa tyttöjä olemaan ottamatta tiettyjä henkilöitä vastaan. Lähes kaikki pääkaupunkiseudun prostituoidut käyttävät tukipisteen palveluita, joten yhteistyö tukipisteen kanssa antaa myös arvokasta tietoa poliisille siitä, kuinka paljon prostituoituja kaupungissa työskentelee. (Eriksson 2017.)

Helsingin poliisilaitos tekee myös paljon kansainvälistä yhteistyötä prostituution valvonnassa, siihen liittyvien rikosten tutkinnassa ja myös osallistuu valvontaiskuihin muissa maissa. Työn kansainvälinen ulottuvuus on melko suuri ja työmatkoja ulkomaille on usein, sillä suurin osa Helsingissä työskentelevistä prostituoiduista on ulkomaalaisia. Vakavan rikollisuuden tutkintayksikkö on tehnyt yhteistyötä lähes kaikkien Euroopan maiden kanssa ja matkannut tutkimiansa rikosten perässä muun muassa Englantiin, Hollantiin, Espanjaan, Nigeriaan ja Tshekkiin. Aiemmin yhteistyö toteutettiin

oikeusapupyyntöjen kautta, mutta nykyään muodostetaan kansainvälisiä tutkintaryhmiä, joita kutsutaan nimellä JIT (Joint Investigation Team). Ryhmät tutkivat yhteistyössä rajat ylittäviä rikostapauksia. (Eriksson 2017.)

Yhteistyö eri maiden välillä toimii hyvin, vaikka paikallisissa käytännöissä on paikoittain suuriakin eroja siihen, miten Suomessa toimitaan. Joskus työreissut venyvät paikallisten käytäntöjen takia: kun Suomessa komisario voi määrätä kotietsinnän, suurimmassa osassa muita Euroopan maita määräyksen antaa tutkintatuomari tai oikeus ja joskus määräysten saamisessa voi mennä paljonkin aikaa. (Eriksson 2017.)

5.3. Järjestyspoliisi

Myös järjestyspoliisin ja vakavan rikollisuuden tutkintayksikön yhteistyö toimii hyvin. Järjestyspoliisi partioi jatkuvasti kaupungilla ja se toimii myös osaltaan prostituutiovalvonnan silminä ja korvina. Partiot tapaavat paljon prostituoituja kaupungilla liikkueensa ja informoivat vakavan rikollisuuden tutkintayksikköä siitä, mitä ovat partioidessaan nähneet. Varsinkin nuoremmat poliisimiehet, jotka hahmottavat asioita nykyaikaisemmin, ovat aktiivisia suorittamaan ulkomaalaisvalvontaa, tarkastamaan maassaolon edellytyksiä, puhuttamaan prostituoituja ja ottamaan henkilötietoja ylös (Eriksson 2017). Myös valvontaiskun ravintolaosuudessa mukana ollut virka-asuinen poliisipartio rauhoitti läsnäolollaan huomattavasti sivullisten intoa tulla liian lähelle seuraamaan iskun kulkua.

Järjestyspoliisi voisi kirjoittaa kadulla tai ravintolassa seksiä myyville prostituoiduille sakkoja, mutta sitä se ei käytännössä juurikaan tee. Osasyynä siihen on se, että kaikki kadulla työskentelevät prostituoidut ovat ulkomaalaisia, eivätkä maksa sakkojaan. Järjestysrikkomuksesta saatu sakko ei myöskään ole muunnettavissa vankeudeksi, eikä prostituoiduilla ole mitään, minkä voisi perinnässä ulosmitata, joten sakkojen kirjoittaminen on käytännössä hyödytöntä.

5.4. Pakkokeinojen käyttö

Tutkittaessa paritusta ja ihmiskauppaa poliisille aukeava pakkokeinovalikoima on melko laaja ja tarkoituksenmukainen. Jo perusmuotoisen parituksen ja ihmiskaupan rangaistusasteikko mahdollistaa kaikki yleisimmät pakkokeinot pidättämisestä vangitsemiseen ja koti- ja laite-etsintöihin.

Salaisista pakkokeinoista poliisin käytettävissä ovat käytännöllisesti katsoen kaikki, kun tutkittava rikos on joko törkeä paritus, ihmiskauppa tai törkeä ihmiskauppa. Pakkokeinojen käyttö mahdollistuu useimmiten silloin, kun tutkittavana olevasta rikoksesta on säädetty jokin tietty määrä ehdotonta vankeutta. Useimmat salaisista pakkokeinoista mahdollistuvat, kun rikoksen ankarin mahdollinen rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta. Vertailun vuoksi ihmiskaupan rangaistusmaksimi on kuusi vuotta, törkeän ihmiskaupan kymmenen vuotta ja törkeän parituksen maksimi on myös kuusi vuotta. Parituksen rangaistusmaksimi on kolme vuotta vankeutta, mutta paritusrikoksen tutkinta mainitaan erikseen mahdollistavana perusteena muun muassa televalvonnan ja peitellyn tiedonhankinnan osalta. Telekuuntelun mahdollistaa erikseen lueteltu lista rikosnimikkeitä, joiden mukana mainitaan ihmiskauppa ja törkeä ihmiskauppa. Lisäksi telekuuntelun mahdollistaa törkeä paritus silloin, kun rikoksella on tavoiteltu erityisen suurta hyötyä ja rikos on tehty erityisen suunnitelmallisesti.

Pakkokeinovalikoimaa on laajennettu ajan saatossa. Telepakkokeinojen käyttö paritus- ja ihmiskaupparikosten tutkinnassa tuli mahdolliseksi vasta vuonna 2004, kun törkeän parituksen lisäämisen lisäksi muutettiin pakkokeinolakia. Oli osoittautunut, että pakkokeinovalikoima ei ole riittävä rikosten tutkimista varten ja hallituksen esityksessä asiasta pyrittiin alleviivaamaan sitä, että telekuuntelun lisäksi teknisestä kuuntelusta, teknisestä katselusta ja teknisestä seurannasta olisi hyötyä paritusrikosten tutkinnassa (HE 34/2004). Nykyään tarkoituksenmukaisimpia ja käytetyimpiä pakkokeinoja paritus- ja ihmiskaupparikosten tutkinnassa ovat juuri ne, joiden käyttö mahdollistettiin vuoden 2004 lakimuutoksessa.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

6.1. Prostituution nykytila

Prostituutio on ollut ilmiönä viimeiset kymmenisen vuotta murroksessa niin Suomessa kuin muuallakin maailmassa. Internetin vahva yleistyminen on muuttanut seksikauppaa huomattavasti. Nykyään suurin osa myynnistä ja ostamisesta tapahtuu netin välityksellä. Internet on tehnyt prostituutiosta helpompaa ja maksulliset naiset ovat kaikkien saatavilla, vain muutaman klikkauksen takana. Myös parituskulttuuri on mullistunut. Seksiä myyvät naiset eivät tarvitse enää konkreettista parittajaa palvelujensa myymiseen. Toisaalta esimerkiksi Sihteeriopisto-nettisivu, jossa kaupataan seksipalveluja, lasketaan paritukseksi. Sivustoa ylläpitävä henkilö markkinoi prostituoituja, välittää yhteystietoja ja saa siitä taloudellista hyötyä eikä toimintaan voi juuri mitenkään puuttua, sillä toimintaa pyörittävä henkilö on palvelimineen ulkomailla. Tällaista on uusi, nykyaikainen internetiin pohjautuva paritus, jota kaikki tuskin edes osaavat nähdä parituksena. Ihmisillä on luultavasti edelleen vahva käsitys vanhanaikaisesta parittajasta, joka ylläpitää omaa prostituoitujen verkostoaan ja houkuttelee asiakkaita työtöilleen kadunkulmissa. Lainsäädäntöön perehtymätön tuskin osaa nähdä internetissä tapahtuvaa markkinointia parituksena.

Kantasuomalaisista prostituoidusta kertovista artikkeleista, haastatteluista ja dokumenteista saa kutakuinkin sellaisen kuvan, että suomalaiset prostituoidut ovat itsenäisiä ja vapaaehtoisia seksin myyjiä. Naiset kertovat olevansa yksityisyrittäjiä ja myyvänsä palvelujaan itsenäisesti ja omilla ehdoillaan. Usein tämä myyminen tapahtuu kuitenkin netissä ja juuri kyseisellä Sihteeriopisto-sivustolla. Sivustolla palvelujaan myyvät naiset toimivat siis parituksen alaisuudessa, vaikka kuinka itsenäisinä he itseään pitävät. Kyseessä saattaa myös olla tietämättömyys siitä, että prostituution markkinointi ja yhteystietojen välittäminen luetaan paritukseksi.

Rikoslain 20 luvun 8 §:ssä kielletään seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttö. Pykälä kieltää seksin ostamisen ihmiskaupan uhrin lisäksi myös parituksen alaisuudessa olevalta henkilöltä. Kyseistä pykälää tulkitessa voidaan siis päätyä siihen, että Sihteeriopisto-sivustolta seksiä ostavat miehet syyllistyvät seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttöön. Tämän päätelmän yhteydessä on syytä pohtia, ovatko Sihteeriopiston asiakkaat, saati palvelujaan siellä kauppaavat naiset tietoisia lainsäädännöstä ja sen tulkinnasta vai eivätkö vain välitä siitä.

Helsingissä seksin katukauppa on ollut selkeässä laskussa viime vuodet. Todennäköisesti kadut eivät kuitenkaan tule koskaan täysin tyhjenemään, sillä varsinkin osalle afrikkalaisista naisista kaduilla palvelujensa myyminen on itsestään selvä valinta internetin rinnalla. Mikäli Afrikasta saapuvien naisten määrä vähenisi, saattaisivat kadutkin hiljentyä huomattavasti. Afrikkalaiset eivät tosin ole ainoa kaduilla työskentelevä ryhmä, vaan esimerkiksi Helsingin keskustasta löytyy myös joitakin venäläisiä prostituoituja. Hyvin harva nainen joutuu vasten tahtoaan kadulle myymään seksiä. Naiset ovat siellä valtaosin omasta tahdostaan, sillä kaduilla työskentely on turvallisempaa ja asiakkaan valikoiminen helpompaa. Vaikka internet on helppo ja nopea keino selata valikoimaa, on perinteisen katuprostituution ostajia edelleen liikkeellä. Kadulla naiset ovat heti saatavilla ja näkyvillä, toisin kuin internetissä, jossa tyttöjen on helppo piiloutua kuvien ja puhelinnumeroiden taakse eikä todellisuus ole aina sama kuin kuvissa. Vaikka kaduilla seksipalvelujen tarjoaminen onkin laitonta, tämänhetkinen puuttumiskynnys siihen on niin korkealla, ettei katuprostituutio todennäköisesti ainakaan poliisin toimien ansiosta pääty.

Prostituutio tulee ilmiönä tuskin koskaan häviämään, sillä sitä on ollut ihmiskunnan historiassa aina ja tulee todennäköisesti aina olemaan. Tuleeko prostituutiosta kuitenkin joskus yleisesti hyväksytty ammatti, sitä on hankalaa arvioida. Olisi vaikea kuvitella, että satojen vuosien saatossa häpeällisenä pysynyt ammatti yhtäkkiä muuttuisi hyväksytyksi tavaksi tienata. Kuten edellä ollaan todettu, prostituution tilanne on sidoksissa senhetkiseen taloustilanteeseen. Mitä huonompi taloudellinen tilanne, sitä enemmän on seksin myyjiä ja sitä korkeammat ovat palveluiden hinnat. Toisaalta globalisaatio on tuonut Suomeen tullessaan paljon ulkomaalaisia prostituoituja ja heidän myötä halvempia hintoja. Ulkomaalaisten prostituoitujen määrä on suoraan sidoksissa Suomen rajapolitiikkaan, sillä mitä helpompi rajojen yli on kulkea, sitä enemmän Suomeen on tulijoita.

6.2. Lainsäädäntö

Suomen prostituutioon liittyvä ajantasainen lainsäädäntö on verrattain tuoretta. Paritussäännös on alkuperäisesti vuodelta 1999, järjestyslaki astui voimaan 2003, ihmiskauppa kriminalisoitiin omana rikosnimikkeensä vuonna 2004 ja säädöksiä muutettiin viimeksi muutama vuosi sitten. Sanotaan, että lainsäädäntö on aina myöhässä ja niin se oli prostituutioon liittyvien lakienkin osalta – jos prostituutio ammattimaistui Suomessa 1980- ja 1990-lukujen taitteessa, oli paritussäännöksen päivitys kahdeksan vuotta myöhässä.

Säännösten nuoren iän vuoksi varsinainen oikeuskäytäntö prostituution suhteen on muotoutunut vasta 2000-luvulla. Rikoskokonaisuuksia on edennyt oikeuskäsittelyyn asti jo heti lakien tultua voimaan, mutta jokainen laki tarvitsee oman aikansa, jotta sen tulkitsemisesta tulee vakiintunutta. Hyvänä esimerkkinä lain tulkinnan muodostumisesta voidaan pitää Punaisen talon tapausta 2000-luvun alkupuolelta Kotkasta. Tapauksen oikeuskäsittelyn aikana kävi ilmi, että esimerkiksi parituksen osalta rangaistus oli alimitoitettu tekoon nähden ja myöhemmin lakiin lisättiinkin törkeä paritus. (Krautsuk 2017.) Nyt vuonna 2017, kun tuoreinkin alkuperäispykälä lähentelee nyt jo viidentoista vuoden ikää, voitaneen sanoa, että oikeuskäytäntö on pikkuhiljaa muotoutunut. Helsingin käräjäoikeus saa paritus- ja ihmiskauppa-asioissa hyvän arvosanan Helsingin poliisilaitokselta – tuomiot tulevat tapahtuneiden tekojen mukaan, ei nimikkeiden (Eriksson 2017). Paritustapaukset menestyvät oikeudessa keskimääräisesti hyvin ja tuomiot vaihtelevat ehdollisista ehdottomiin vankeusrangaistuksiin (Eriksson 2017).

Osa prostituutiota kaitsevista hallinnollisista keinoista ja lainsäädännöstä on kuitenkin hieman vanhentunutta. On erikoista, että Suomessa seksin myyminen muuten kuin julkisesti on sallittua, mutta prostituoiduksi ilman seuraamuksia voi rekisteröidä itsensä vain Suomen kansalainen (Eriksson 2017). Valtaosa Helsingissä ja koko Suomessa työskentelevistä prostituoiduista on joko EU- tai kolmannen maan kansalaisia. Ulkomaisia prostituoituja tulee Suomeen töihin jatkossakin. Voisi olla paikallaan pohtia, onko todella tarkoituksenmukaista, että heistä kaikki EU- ja kolmannen maan kansalaiset rekisteröivät itsensä esimerkiksi eroottisiksi tanssijoiksi. Todellisuudessa suurin osa heistä ei tanssi eroottisesti päiväkään, vaan he tekevät sitä, mitä he todellisuudessa ovat tulleet tekemään (Eriksson 2017). Voisi kuvitella, että prostituutiota ja prostituoituja olisi helpompi valvoa, jos myös ulkomaalaiset saisivat rekisteröidä itsensä prostituoiduiksi ilman pelkoa käännyttämisestä. Prostituution epäsiiveellisyys on osaltaan jo mennyttä maailmaa: prostituoituina täällä työskenteleviin voisi soveltaa täysin samoja käännytysperusteita kuin muihinkin Suomessa oleskeleviin ulkomaalaisiin. On totta, että prostituutio on ilmiönä herkkä rikollisuudelle ja oheisrikollisuudelle, mutta sitä on helpompaa valvoa silloin, kun sitä ei paineta väkisin maan alle.

6.3. Poliisin suhde prostituutioon ja toimintamallit

Voisi kuvitella, että prostituution parissa työskentely on varsin spesifi ja tarkasti rajattu osa poliisityötä. Siltä se ulospäin ehkä näyttääkin, mutta todellisuudessa ilmiö on yksi monipuolisimmista ja monimutkaisimmista, jota poliisin työ koskettaa. Huorissa käy sekä

rosvoja että poliiseja, eikä ole tavatonta, että prostituutioon liittyvä juttu laajenee eteenpäin, sillä asiakkaat puhuvat prostituoiduille paljon myös omista asioistaan. Suurin osa prostituution myötä paljastuvista rikoksista liittyy huumeisiin. Helsingin poliisilaitoksen vakavan rikollisuuden tutkintayksikkö tutki suurta huumejuttua, jossa thaihierontapaikkojen tytöt toivat maahan kristalliksi kutsuttua huumetta ja myivät sitä eteenpäin. Myös muunlaisten rikosten kuin huumejuttujen tutkinta lähtee toisinaan liikkeelle prostituoitujen vinkeistä. Esimerkiksi erään helsinkiläisen kultasepäntiikkeen ryöstö selvisi prostituoidun antaman vihjeen perusteella. (Eriksson 2017.)

Hyvä esimerkki poliisin nykyisestä toimintamallista Helsingissä on katuprostituutio. Miksi porttikongeissa seisoskeleville prostituoiduille ei kirjoiteta sakkoja? Käytännössä kaikki kadulla työskentelevät prostituoidut ovat ulkomaalaisia eikä heillä ole Suomessa juuri omaisuutta, jota voisi ulosmitata. Se johtaa siihen, että sakolla ei käytännössä ole minkäänlaista vaikutusta, kun varsinaisen rangaistuksen sijasta saa muistoksi pelkän paperilapun. Ilmiötä voisi jossain määrin verrata tapanäpistelijöihin ja lakimuutokseen, joka poisti poliisin määräämiltä sakoilta muuntorangaistusuhan: kun taloudellisen pelotteen lisäksi puuttuu pelote vapaudenmenetyksestä, sakot muuttuvat kuin kirjalliseksi huomautuksiksi, jotka ovat varsinkin prostituution kohdalla melkoisen tehotomia. Vaikka poliisi tulostaisi minkäläisen kasan virallisen näköisiä papereita, vuosia kadulla työskennellyt prostituoitu kyllä palaa takaisin kadulle – vain astetta kärtyisempänä ja poliisivastaisempana.

Yksi osasy syy poliisin haluttomuuteen sakottaa on epäilemättä myös se, että näytön saaminen seksipalveluiden julkisesta ostamisesta tai myynnistä on haastavaa. Pääkaupunkiseudun järjestyspoliisi kyllä tuntee oman alueensa prostituoidut ja tietää, mitä naiset kadulla puuhaavat, mutta pelkästään sakottamista varten mahdollinen ostotarjous pitäisi poliisin itse kuulla tai muuten pystyä näyttämään toteen. Prostituoitujen sekä asiakkaat tietävät, että yleisellä paikalla myyminen ja ostaminen on kiellettyä, mutta he eivät ehdoin tahdoin halua myöntää hieroneensa kauppoja kadulla. Varsinkin ulkomaalaiselle sakko yleisellä paikalla seksuaalipalveluiden tarjoamisesta voi tarkoittaa maasta kääntymistä, joten rikoksen myöntämistä poliisin on turha toivoa.

Kadulle ja ravintoloihin kohdistuvien valvontaiskujen yhteydessä prostituoituja kyllä muistutetaan siitä, että kaduilla ja ravintoloissa työskenteleminen on kiellettyä, mutta sakkoja ei juurikaan kirjoiteta. Siihen on myös syy: kyse on suuremmasta kuvasta kuin siitä, että jokaista, yksittäistä kadulla työskentelevää prostituoitua kannattaisi muistaa

sakkolapulla, sillä paperia ojentamalla naiset eivät kadulta lähde. Poliisille on tärkeämpää olla hyvissä väleissä kaupungissa työskentelevien naisten kanssa, sillä siten keskusteluyhteys pysyy yllä. Katuprostituutio on laajuudeltaan ja vakavuudeltaan paljon pienempi paha kuin parittajat ja ihmiskauppiat, joiden metsästämiseen poliisi tarvitsee prostituoitujen apua. Sakon sijaan keskusteleminen myös auttaa poliisia pitämään yllä tilannekuvaa siitä, keitä kaupungissa työskentelee, missä ja mihin aikaan.

Tiivistettynä poliisi valvoo Helsingin prostituutiota keräämällä tietoa, analysoimalla sitä ja puuttumalla sellaiseen, mihin on aihetta ja resursseja puuttua. On muistettava, että katu on vain marginaalinen osa nykyprostituutiota – suurin osa siitä tapahtuu yksityisissä tiloissa ja internetissä. Tiedon keräämiseen ja analysointiin menee aikaa, mutta oikein kohdennettuna se tekee toiminnasta tehokasta. Helsingin poliisilaitos pyrkii saamiensa tietojen perusteella kohdistamaan toimintaansa oikein, ja käytännössä se tarkoittaa aktiivista ja itsenäistä parittajien ja ihmiskauppioiden metsästämistä sekä niiden tapausten hoitamista, jotka poliisille ilmoitetaan ulkopuolelta. Siihen nähden, miten laaja ja pinnan alla näkymättömissä oleva ilmiö prostituutio on, poliisin tämänhetkinen tapa toimia on erittäin hyvä ja tarkoituksenmukainen.

Suomessa tilanne on myös hyvin hallinnassa verrattuna muuhun Eurooppaan. Esimerkiksi Madridissa päivittäin palvelujaan myy noin 20 000 prostituoitua, kun Helsingissä naisia on yhteensä kolmisen sataa, joista poliisi tuntee suurimman osan. Vaikka prostituutio olisikin kaikin tavoin laillista, liittyy siihen aina paljon muitakin rikoksia. Ihmiskauppa on vahvasti yhteydessä prostituutioon ja on yksi vaikeimmin tutkittavista ja selvitettävistä rikollisuuden aloista. Ihmiskauppaa ehkäistään ja selvitetään tehokkaasti pysymällä kartalla prostituution tilasta ja tuntemalla alan tytöt sekä käytännöt. (Eriksson 2017.)

Rikosylikonstaapeli Kenneth Erikssonin mielestä prostituution täyskielto ei poistaisi seksikaupan ongelmia. Hän vertaa laitonta prostituutiota huumekauppaan, joka on myös laitonta, mutta silti olemassa. Mikäli prostituutio kiellettäisiin Suomessa lailla, se luultavasti muuttaisi muotoaan vähemmän näkyväksi. Toisaalta järjestyslaki kieltää seksin myymisen julkisella paikalla ja silti Helsingin kaduilta löytyy prostituoituja. Täyskiellon myötä internetissä tapahtuva seksuaalipalvelujen kauppaaminen siirtyisi todennäköisesti Tor-verkon puolelle, jolloin sen valvominen olisi lähes mahdotonta. Ostotapahtumat muuttuisivat kiellon myötä myös muuten näkymättömämmiksi, joka ei olisi poliisin ja valvonnan kannalta hyvä asia. Valvominen on huomattavasti helpompaa, kun poliisi tietää missä seksiä myydään, kuka sitä myy ja on muutenkin tilanteesta ajan tasalla. Kiellon myötä

seksikauppa muuttuisi lähemmäksi ihmiskauppaa ja ostotapahtumissa olisi enemmän välikäsiä, joiden avulla kauppaa olisi helpompi pyörittää näkymättömissä. Seksinoston täyskielto ei siis ainakaan helpottaisi poliisiin työtä prostituution valvonnassa. (Eriksson 2017.)

6.4. Mitä voisi tehdä toisin?

Kuten sanottu, Suomessa ei työskentele yhtäkään poliisia täysipäiväisesti prostituution parissa, vaan työ on aina jyvitetty jonkin muun tehtävän yhteyteen. Helsingissä prostituutio on yksi vakavan rikollisuuden tutkintayksikön järjestäytyneen rikollisuuden ryhmän tehtävistä, jota tehdään sivutoimisesti. Prostituution valvontaa ei voi edes koko maan mittakaavassa sanoa johdetuksi tai organisoiduksi. Varsinaiset viralliset toimintaa ohjaavat tavoitteet, strategiat ja tulostavoitteet loistava poissaoloaan. Ainakin osittain se selittynee työn paljastavalla luonteella, sivutoimisuudella ja sillä, että poliisin toiminta-alueen mittakaavassa kyseessä on melko marginaalinen ilmiö, vaikka siihen liittyvät rikosnimikkeet ovatkin melko kovia. Lisäksi poliisin poliiseille tuottamaa materiaalia prostituutioon liittyen ei tunnu juurikaan olevan. Tätä opinnäytettä varten oli hyvin vaikeaa löytää mitään ohjeistuksia liittyen prostituution valvontaan tai koko ilmiöön yleensä. Sen sijaan muihin rikos- ja valvontalajeihin löytyy poliisin intranetistä kasapäin kenttämuistioita, käsikirjoja, ohjeita ja määräyksiä. Vaikka työ prostituution parissa kuuluukin pääasiassa vain tiettyjen poliisien vastuualueeseen, varsinkin pääkaupunkiseudulla mikä tahansa partio saattaa kohdata prostituoidun, parittajan tai asiakkaan joskus tehtävällä tai valvontaa suorittaessaan. Sen valossa onkin mielenkiintoista, että juuri minkäänlaisia nimenomaisesti prostituutioon liittyviä ohjeita alan parissa työskentelevän tunnistamiseen tai kohtaamiseen ei ole. Ihmiskaupan uhrin tunnistamiseksi on olemassa joitakin kaavakkeita tai rasti ruutuun –periaatteella toimivia kyselyitä, jotka eivät kuitenkaan käytännössä toimi kovin hyvin (Eriksson 2017). Ja jos asiaa oikein ajattelee, kuka edes myöntäisi olevansa prostituoitu, jos poliisi hyökkää kaavakkeiden kanssa kyselemään kysymyksiä? Ei kukaan, sillä kolmannen maan kansalaiselle prostituoituna toimiminen on jo käännytysperuste itsessään.

Prostituutio ei ole kuihtumassa oleva ilmiö. Sitä tulee aina olemaan ja poliisin on syytä sitä valvoa myös tulevaisuudessa. Ilmiö on maanlaajuinen, vaikka onkin pääosin keskittynyt pääkaupunkiseudulle. Mikäli prostituutio tulevaisuudessa voimistuu ja keikkatyö kasvattaa suosiotaan, ei liene täysin mahdoton ajatus siirtää sen valvontaa pois paikallislaitoksilta esimerkiksi Keskusrikospoliisin vastuulle tai ainakin sen koordinoimaksi, jolloin valtakunnallista tilannekuvaa olisi ehkä helpompaa ylläpitää.

Toisaalta prostituutio on hankala yhteiskunnan ilmiö poliisin valvottavaksi eikä valvonnan tuloksia voi työn rikollisuutta paljastavan luonteen vuoksi mitata samalla tavalla kuin esimerkiksi katuturvallisuusindeksiä. Prostituoituna toimiminen tai seksipalveluiden ostaminen koetaan vähintäänkin melko arkaluontoiseksi asiaksi: harva kertoo omalla nimellään julkisesti olevansa prostituoitu tai käyttävänsä heidän palveluitaan. Sen vuoksi ilmiö on varsin yksityinen, eikä internetin myötä enää juurikaan näy katukuvassa. Ilmiön luonteen vuoksi se vaatii myös paljon sen kanssa työskenteleviltä poliiseilta: kielitaito, kyky käsitellä erilaisia ihmisiä ja tietynlainen hienotunteisuus kuuluvat lajin vaatimukseen. Vaikka tulkkien käyttäminen esimerkiksi kuulusteluissa on nykyään yleistä, on silti aivan eri asia puhua samaa kieltä kuin keskustella vain tulkin välityksellä. Samalla poliisin pitäisi myös pystyä toimimaan jonkinlaisena auktoriteettina ja erotuomarina esimerkiksi seksityöntekijöiden välisissä kiistoissa. (Eriksson 2017.)

Työ vaatii myös erittäin vahvaa sitoutumista: kuten sanottu, luottamuksen rakentaminen vie aikaa, sillä arkaluontoisista asioista ihmiset eivät yleensä ensitapaamisella suostu puhumaan. Puhelin saattaa soida myös vapaa-ajalla ja seksityöntekijöitä voi joutua auttamaan muissakin kuin pelkästään rikostutkintaan liittyvissä asioissa (Eriksson 2017). Mikäli luottamusta ei voita puolelleen, valvontaa on yhtä tyhjän kanssa eikä puheyhteyden puuttuessa juttuja saa tuomioiksi asti. Ottaen huomioon työn vaatimukset, onkin siis mielenkiintoinen kysymys, millä poliisi turvaa jatkossa sen, että ilmiön parissa työskentelee tarpeeksi motivoituneita, kielitaitoisia ja älykkäitä ihmisiä? Osaltaan prostituutio ja sen valvonta poliisin näkökulmasta on varmasti myös resurssikysymys: mikäli ilmiö pysyy marginaalisena eikä räjähdä käsiin, saa tuskin valvontakaan enempää resursseja.

6.5. Kummisedän perintö

Rikosylikonstaapeli Kenneth Eriksson on vastannut Helsingin poliisilaitoksen toiminta-alueella prostituution valvonnasta jo yli 15 vuotta. Liioittelematta voinee sanoa, että Eriksson on jonkinlainen kummisetä Helsingissä prostituution parissa pyöriville ihmisille: he tuntevat Erikssonin ja luottavat häneen. Haastattelimme Erikssonia tätä opinnäytettä varten ja pääsimme osallistumaan yhteen valvontaiskuista. Erikssonin otteesta työhön paistoi pitkä kokemus ja asiantuntijuus ilmiötä kohtaan. Sen huomasi myös prostituoiduista: he kaikki tunsivat Erikssonin vähintäänkin nimeltä. Voisi kuvitella, että kokeneet työntekijät ovat myös kertoneet itseään nuoremmille, että Erikssoniin voi luottaa.

Sanotaan, ettei sota yhtä miestä kaipaa. Se varmaankin pätee osaltaan myös poliisiin: koko organisaation toiminta ei riipu yhden ihmisen työpanoksesta. Eriksson jää kuitenkin pian eläkkeelle, ja meille syntyi opinnäytteen tekemisen aikana sellainen kuva, että kokonaiskuva Helsingin prostituutiosta on hyvin pitkälti Erikssonin päässä – siitäkin huolimatta, että kaikki valvonta ja muut toimenpiteet dokumentoidaan tarkasti. Tilannekuva on paljon muutakin kuin vain kerättyjä henkilötietoja ja ulkomaalaisvalvontaa. Mitä tapahtuu sitten, kun Erikssonin työtä jatkaa joku muu? Vaikka seuraaja epäilemättä löytyykin samasta tutkintaryhmästä, seuraava prostituution parissa yhtä paljon työskentelevä joutuu käyttämään paljon aikaa työhön perehtymiseen ja luottamuksen hankkimiseen ennen kuin hän on yhtä tunnettu pääkaupungin prostituoitujen keskuudessa. Erikssonin mukaan käytäntö opettaa työhön ja asiakkaat tulevat tutuiksi tapausten myötä, joten toiminnan palautumiseen samalle tasolle Erikssonin lähdön jälkeen kulunee vuosia.

6.6. Työn onnistuminen ja tulosten luotettavuus

Omaa työtä ja sen luotettavuutta on vaikea arvioida täysin objektiivisesti, mutta työmme nojatessa suurelta osin kirjallisuuteen ja vankan asiantuntemuksen omaavan, aiheen tiimoilta julkisuudessakin esiintyneen kokeneen poliisimiehen teemahaastatteluun, voimme sanoa työn olevan laadukas ja luotettava. Toisaalta taas luotettavien ja ajantasaisen kirjallisten lähteiden kaivaminen oli välillä hieman hankalaa, sillä suurin osa prostituutiota ja sen lainsäädäntöä käsittelevästä kirjallisuudesta alkaa olla keski-ikältään jo kymmenisen vuotta vanhaa. Tämän vuoksi jouduimme käyttämään lähteenä myös artikkeleita ja iltapäivälehtien uutisia hieman enemmän kuin suunnittelimme. Ajankohtaisista uutisista sai kuitenkin hyvää vertailumateriaalia teemahaastattelumme tulkintoihin. Täysin tuoretta ja ajankohtaista tarttumapintaa Helsingin prostituutiotilanteeseen oli teemahaastattelua ja lyhyitä artikkeleita lukuun ottamatta vaikea löytää, eikä Poliisiammattikorkeakoulun arkisto kyennyt toimittamaan aiemman koulutusmallin aikaisia päättöitä luettavaksi ajoissa. Niinpä tämä opinnäyte nojaa vahvasti teemahaastatteluun ja raporttiin valvontaiskusta.

Tämä opinnäyte jää vain pintaraapaisuksi prostituution ja poliisin väliseen maailmaan, sillä aiheesta voisi kirjoittaa kirjoja. Mielestämme kuitenkin rajasimme aihetta onnistuneesti ja lopputuote vastaa sitä, millaiseksi työn alun perin suunnittelimme. Olisi ollut todella kiinnostavaa sukeltaa syvemmälle prostituution syihin ja seurauksiin, mutta tarkoituksena oli kerätä prostituution nykytila Helsingissä yksiin kansiin ja siinä mielestämme onnistuimme AMK-opinnäytetyön raameissa. Opimme myös itse paljon meille ennestään melko tuntemattomasta aiheesta. Olimme myös onnekkaita teemahaastattelun suhteen:

ilman Kenneth Eriksonia, hänen asiantuntemustaan ja myötämielisyyttään nuorempia konstaapeleita kohtaan tämä työ olisi jäänyt huomattavasti vaillinaisemmaksi kokonaisuudeksi.

Katuprostituutiota sekä parituksen ja ihmiskaupan alaista prostituutiota on tutkittu jo iät ja ajat. Sen sijaan internetissä tapahtuvasta prostituutiosta on näkemyksemme mukaan tarjolla hyvin vähän, jos ollenkaan tutkittua tietoa, opinnäytetöistä puhumattakaan. Yksi ajankohtainen ja mielenkiintoinen jatkotutkimuksen aihe olisi muun muassa se, ymmärtävätkö esimerkiksi Sihteeriopisto-sivuilla itseään kauppaavat naiset tai heidän asiakkaansa, että myyntipalstalla oleminen tekee seksipalveluiden tarjoajista parituksen alaisia.

LÄHTEET

Bassermann, Lujo 1965: Maailman vanhin ammatti: kulttuurihistoria. Suomentaja Arhela, Raimo. Jyväskylä, K.J. Gummerus Osakeyhtiö.

Eduskunta: Lakivaliokunnan mietintö 10/2006 vp. Hallituksen esitys kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen ihmiskauppaa ja maahanmuuttajien salakuljetusta koskevien lisäpöytäkirjojen hyväksymisestä ja niiden lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta sekä laeiksi rikoslain 20 luvun ja järjestyslain 7 ja 16 §:n muuttamisesta. Luettavissa: <https://www.eduskunta.fi/FI/Vaski/sivut/trip.aspx?triptype=ValtiopaivaAsiakirjat&docid=1avm+10/2006>. Luettu 15.8.2017.

Enqvist, Reijo & Ikonen, Jouko & Keloneva, Anette & Martikainen, Kari 2004-2005: Melko kallista – elämä on – prostituutiosta, parituksesta ja ihmiskaupasta. Poliisiammattikorkeakoulu. Poliisipäällystön tutkinto nro 9.

Eriksson, Kenneth 2017: Helsingin poliisilaitoksen rikosylikonstaapeli. Haastattelu 7.5.2017.

Gregersen, Edgar 1993: Seksuaalisuuden maailma. Suomentaja Huhtanen, Pirkko. Porvoo, WSOY.

Hakala, Jarkko 2013: Seksikaupan sallimisesta moitittu Soho uusi jatkoaikalupansa. Helsingin Sanomat. Luettavissa: <http://www.hs.fi/kaupunki/art-2000002633137.html>. Luettu 15.8.2017.

Hani, Merle & Ollo, Lilia 2001: Tulevaisuus, en tiedä... Ulkomaalaisten prostituoitujen elämäntarinoita. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.

HE 6/1997 Hallituksen esitys Eduskunnalle oikeudenkäyttöä, viranomaisia ja yleistä järjestystä vastaan kohdistuvia rikoksia sekä seksuaalirikoksia koskevien säännösten uudistamiseksi.

HE 167/2003 Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vahingonkorvauslain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

HE 34/2004 Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

HE 103/2014 Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

HE 229/2014 Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain 20 luvun 8 §:n muuttamisesta.

Honkamaa, Antti 2016: Poliisi varautuu uhkaan: Tuhannet jäävät Suomeen, kielteinen päätös ei estä turvapaikanhakijoita. Ilta-Sanomat. Luettavissa: <http://www.is.fi/kotimaa/art-2000001112718.html>. Luettu 18.5.2017.

Häkkinen, Antti 1995: Rahasta – vaan ei rakkaudesta – prostituutio Helsingissä 1867-1939. Helsinki, Otava.

Jokinen, Riku 2013: Seksin myymisen lainsäädäntö vaihtelee Euroopassa. Helsingin Sanomat. Luettavissa: <http://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000002628742.html>. Luettu 15.8.2017.

Kimpimäki, Minna 2009: Haurauden harjoittajista ihmiskaupan uhreihin – prostituution, parituksen ja ihmiskaupan oikeudellinen sääntely. Rovaniemi, Lapin yliopistokustannus.

Koljonen, Laura 2013: Suomalaisen prostituution historia: ”Se oli siihen aikaan just sellaista meininkiä kuin elokuvissa”. Suomen kuvalehti. Luettavissa: <https://suomenkuvalehti.fi/jutut/kotimaa/suomalaisen-prostituution-historia-se-oli-siihen-aikaan-just-sellaista-meininkia-kuin-elokuvissa/>. Luettu: 13.6.2017.

Kontula, Anna 2005: Prostituutio Suomessa. Helsinki, Sexpo säätiö.

Kontula, Anna 2008: Punainen eksodus – tutkimus seksityöstä Suomessa. Helsinki, Like.

Krautsuk, Satu 2017: Punaisen talon tarina – näin opettajista, sairaanhoitajista ja kotiäideistä valmennettiin Suomen kuuluisimpia seksityöläisiä. Yle uutiset. Luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-9500241>. Luettu 18.5.2017.

Kunnas, Risto 2015: Ostitko häneltä seksiä? Tätä naista epäillään HIV:n levittämisestä. Iltalehti. Luettavissa: http://www.iltalehti.fi/uutiset/2015083120275657_uu.shtml. Luettu 12.6.2017.

Mac Dougall, David 2017: ”Parempi pysyä piilossa”. Helsingin Sanomat 27.1.2017, A 18-19. Suomentaja Bäckgren, Noona.

Maahanmuuttovirasto: Tilastot. Luettavissa: <http://tilastot.migri.fi/#applications/23330/49/2624?start=540&end=563>. Luettu 18.5.2017.

PRO-tukipiste: Tukea ja tietoa. Luettavissa: <https://pro-tukipiste.fi/tietoa-ja-tukea/>. Luettu 13.6.2017.

Rautio, Marjatta 2017: Turvapaikkavalituksia oikeudessa lähes 9000 – yhä useampi takaisin uuteen harkintaan. Yle uutiset. Luettavissa: <http://yle.fi/uutiset/3-9564396>. Luettu 18.5.2017.

Saavilainen, Heli 2010: Kymmenen thaihieronta- paikkaa kiinni rikosepäilyjen takia. Helsingin Sanomat. Luettavissa: <http://www.hs.fi/kaupunki/art-2000004703500.html>. Luettu 15.8.2017.

Tiainen, Antti 2007: Thaihieronta- paikat tarjoavat aina myös seksipalveluja – HS testasi 30 paikkaa eri puolilla Helsinkiä. Helsingin Sanomat. Luettavissa: <http://www.hs.fi/kotimaa/art-2000004506676.html>. Luettu 15.8.2017.

Vasantola, Satu 2017: Irakilaismies vei HS:n toimittajan seksiluolaan, jossa suomalaiset miehet maksavat palveluista – moni turvapaikanhakija ja paperiton on päätenyt seksityöhön. Helsingin Sanomat. Luettavissa: <http://www.hs.fi/sunnuntai/art-2000005198660.html>. Luettu 7.5.2017.